

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI.

ZADRUGAR

GLASILO
NABAVLJALNE ZADRUGE USLUŽBENCEV
DRŽAVNIH ŽELEZNIC V LJUBLJANI

LETO XII.

20. oktobra 1936

STEV. 10

Jabolka

Prispela je večja pošiljka lepih, zdravih, zimskih jabolk. Svetujemo, da se založite z njimi že sedaj, ko je še cena ugodna. Naročila sprejemajo vse naše prodajalne.

Krompir

Zadnji čas je, da se založite z njim preko zime. Kvaliteta je prvovrstna, cena nizka, prevoz pa bo mogoč le še kratek čas. Čim nastopi mraz, se bo cena krompirju dvignila; pošiljanje pa bo otežkočeno in bo šlo le na odgovornost člana.

Kurivo

Na razpolago imamo dovolj razžaganih bukovih drv, kolobarjev in pre-moga. Založite se s kurivom za zimo, dokler še traja lepo vreme.

Žganje kumovica

Prirejeno je iz pristnega vinskega žganja iz kraljevih vinogradov na Oplencu. Uporabljajte ga pri čaju mesto ruma ali drugega žganja, ker je cenejše in izdatnejše. Kumovico prodajamo v vseh naših prodajalnah.

Gospodinje!

Zelo učinkovito in blagodejno sredstvo proti prehladu, davici, angini in obolenju na dihalnih organih je čaj z medom.

Med je najbolj redilno hranilo, ki pospešuje prebavo in ojačuje kri.

Matere!

Najbolj priporočljiva hrana za slabokrvne otroke je med. Najmanjša količina koristi Vašemu otroku več kakor vsaka druga sladkarija. Zato ne odrekajte svojim otrokom medu.

Marmelada

V zadružnih prodajalnah se dobi domača sadna marmelada po 17 Din za kilogram. Ta marmelada je naravni izdelek in zdravo hranilno sredstvo, zlasti za otroke in za prehrano na izletih in potovanjih.

»Sted regulator«

Vam donaša na obrestih letno 250%. Prihranite si z njim najmanj 30% kuriva ali Din 300— letno; ako ne verujete, vprašajte svojo sosedo, ki Sted regulator že dolgo uporablja. Zadruga ima na zalogi vse velikosti po nizkih cenah.

ZADRUGAR

GLASILO NABAVLJALNE ZADRUGE USLUŽBENCEV DRŽ. ŽEL.

ŠT. 10

LJUBLJANA, 20. OKTOBRA 1936

LETO XII

9. OKTOBER 1934

ČUVAJMO JUGOSLAVIJO!

V znamenju združništva!

Gigantski je boj človeka za njegov obstanek. Ogromen del svojih sil vseh vrst potroši človek, da bi uglasil svojo z osatom in trnjem preraščeno življenjsko pot. Ta borba za vsakdanji košček kruha izvira že iz vseh početkov, od pamtiveka. Dobrine so na svetu po zaslugi sile, pesti in brezmejnega egoizma neenako porazdeljene, nekateri imajo preveč, na milijone pa je onih, ki imajo premalo. Poedinci, stanovi, države in kontinenti postavljajo in rešujejo gospodarska vprašanja; teorij, načrtov in solucij je nebroj, socialno ozračje pa je iz dneva v dan bolj nasičeno. Zgodovina se zopet in zopet ponavlja, morda huje kot kdaj prej. Mali in srednji sloj zahtevata pravične porazdelitve dobrin, socialne pravičnosti, njun krik in klic je vedno glasnejši in odločnejši.

Državni nameščenec spada dandanes povsem v razred malega človeka. Živeti hoče, tudi on se bori in prizadeva, da bi se vzdržal na površju, da bi mogel živeti dostojno in primerno življenje. Sedanji čas in njegove stiske ga tarejo. Dela, žrtvuje, izživlja se v vseh javnih funkcijah, veliko je daroval na državni in narodni oltar. Vedno bolj pa uvideva, da se njegova požrtvovalnost ne ceni primerno in da mora iskati rešitve in pomoči v samem sebi, v medsebojni samopomoči.

Potreba gospodarske samopomoči se zrcali danes očitno in prav poseben pri železničarjih v našem že dokaj razgibanem združništvu. Toda nismo še pravi zadrugarji in zdi se mi potrebno, da tu napišem par odkritih besedi.

Mi železničarji si radi prav ponosno potrhamo na združna prsa, pri tem pa dostikrat pozabljamo na njegove osnove, na dosledno izvajanje združnih načel, na pravo združno delo med širokim članstvom. Premalo se zavedamo, da je treba združništvo med železničarji čimbolj in do čim večje popolnosti poglobiti.

Kaj so zadruge in kakšna so pota in načini do poglobitve dela na združnem polju med nami?

Zadruge so prostovoljna združenja, ustanovljena v interesu malega človeka in imajo za cilj, da izboljšajo gospodarski položaj svojih članov. Nadaljnji njihov cilj pa je, da potem, ko so organizirale potrošnjo in ure-dile proizvodnjo, pretvorijo kapitalistično gospodarstvo v socialno splošno gospodarstvo na združni podlagi. Od časa prvega združnega zakona na svetu (30. VI. 1852 v Angliji) pa do danes je porastlo združništvo v močni vsesplošni ljudski pokret. To razveseljivo dejstvo pa nam nikakor ne sme zastreti jasnosti v pogledih in trezne presoje dejanskega stanja, temveč prav danes imamo dovolj povoda, da poglobimo združno delo. Ne smemo pozabljati, da nam le pravo in popolno združništvo more in mora nakloniti boljši in pravičnejši družabni red. Združništvo pa bo pravo in popolno, če se bodo v njegovih vrstah zbirali resnični zadrugarji!

Sleherni zadrugar, prvenstveno pa naši delegati in zaupniki, morajo v vrste borcev za jačanje združnih vrst. Vsak železničar mora biti član železničarske zadruga! Naše združno članstvo pa je treba tudi idejno prekrasiti, ga o združništvu, njegovih početkih, njegovem razvoju, zgodovini, njegovi koristi za splošnost, za malega človeka posebej, za naš stan, temeljito podučiti, ga z eno besedo: v združnem duhu izobraziti, vzgojiti in izpopolniti. Našemu uradništvu pripada v tem pogledu še posebno važna naloga in stanovska dolžnost: izpopolnjevati se samo in izpopolnjevati svoje tovariše v združnih načelih in izvajanju teh načel. Vsak železničar-zadrugar mora biti samostojen, stvaren in objektiven v presojanju, v družbi, med pristaši in nasprotniki mora znati zagovarjati univerzalnost in globino združne ideje in njeno izvajanje v praktičnem življenju.

Važno poglavje tvori vprašanje medsebojne strpljivosti in objektivne presoje med nami samimi. V nemalo primerih pogrešamo objektivno presojo zaradi premalega poznavanja stvari, zaradi preslabih stikov s centralo ali podružnico, premalega zanimanja, zaradi osebne nenaklonjenosti, pri nekaterih pa, ker gledajo vse skozi organizacijska ali politična očala. Med pošteno in stvarno kritiko in nestvarnim in dostikrat malenkostnim ali celo zlohotnim kritiziranjem je treba potegniti ostro črto. Pomnimo, da taki pojavi strašno slabijo vpliv in silo našega združništva. Tretjina prebivalstva v Jugoslaviji je navezala svoje gospodarske smernice na združništvo. Tretjina jugoslovanskih zadrugarjev se nahaja v Sloveniji in vendar nimamo odgovarjajoče udarne sile, ker nismo edini v delu, ker nimamo istih skupnih pogledov na stvar, ker nas motijo organizacije, stranke in celo ne redkokrat osebi motivi. Združna sila korenini baš v globini združne vzgoje, v skupnosti, homogenosti, v širini in množici združnih vrst. Temelj združnega delovanja tvori zaščita interesov vseh zadrugarjev. Le tedaj in samo tedaj, če smo složni nismo več ogroženi. V zadruzi mora vladati samo ena politika: to je prava gospodarska združna politika!

V slogi pospešujemo idejno in praktično združno delo. Dobrohotne kritike in nasveti o pravem času in na pravem kraju na združnih forumih, sestankih, sejah, konferencah in skupščinah rodijo vedno dobre sadove, namigavanja brez dokazov, zaplotna šušljanja pa ubijajo moč, vero in voljo tudi najsposobnejših. Sodelujmo pri uvedeni združni dopisni šoli, osebni in pismeni stiki naj bodo čim pogostejši. Zavedajmo se vseobčega značaja združnega pokreta. Z gospodarsko rešitvijo in osamosvojitvijo bo združništvo malega človeka tudi socialno dvignilo. Združništvo tudi tu pomaga po svojih močeh in sredstvih. Zasnovano akcijo o letovanju naše oslabele mladine v lastnem mladinskem domu v Gozd-Martuljku moremo le pozdravljati in želimo, da bi jo železničarji in naša javnost z razumevanjem kar najizdatneje podprli.

Današnji položaj železničarjev in drž. uslužbencev je zopet izredno težak. Zadruge morajo reševati s svojimi prihranki osiromašeno članstvo. Zato treba s trudom osnovane zadruge čim bolj izgraditi. To našo voljo morajo razumeti tudi tisti, ki hočejo še naprej kovati kapital in dobiček na račun žepov državnega uslužbenstva. Zadruge so postale za nas življenska potreba; ščitijo nas v obstoju, omogočajo, da se izognemo izkoriščanju, da se dobiček razdeli med potrošače, da se podprejo zlasti gospodarsko sibli. Zamislimo se, v koliko bi bil položaj posebno železničarjev danes še težji in nevzdržnejši, če bi naše zadruge ne bile priskočile na pomoč in reševale našega gmotnega položaja v najhujših stiskah.

Združimo se v ideologiji sloge, utrimo si pota bratske ljubavi in strpljivosti, postanimo vsi do zadnjega poborniki združne ideje, medsebojne vzajemnosti in pomoči, podredimo interese poedincev interesom celote, nadoknadimo zamujeno z navdušenjem in čimprej, da bomo pri krojenju svoje bodočnosti lahko sami odločilno sodelovali.

France Veber:

Združna in gospodarska misel

(Nadaljevanje.)

Življenje in gospodarstvo (Svetožorni pomen gospodarskega vprašanja. — Prirodno in duhovno svojstvo človeka. — Izvengospodarski izvor in namen gospodarstva. — Poglavitna gospodarska tabora naše dobe.).

Ako naj odkrijemo svojstveno človečanski izvor in pomen tudi vsega gospodarskega življenja, moramo v prvi vrsti svojo pozornost odvrniti od same vnanje strani gospodarstva in jo obrniti k nevidni notranji, živi sili vsega gospodarskega prizadevanja. Kdor mi bo na tej poti sledil, bo kmalu videl, da gre tudi tu za neprimerno globlja in naravnost svetožorna vprašanja. Za človeka gre in za njegovo mesto v vsem stvarstvu. So bile filozofije, ki so iztrgale človeka iz naravnega, prirodnega življenja in ga postavljale v neko kraljestvo samih duhov. Gotovo napačno pojmovanje! Danes pa vihra filozofija, ki vklepa tudi človeka, vsega človeka v samo prirodno življenje in misli, da tudi ves nauk o človeku je in mora biti le zadeva samega prirodnoslovnega znanja. Najmanj enako napačno pojmovanje! In to obojno zmoto nam bo v najlepši luči pokazal pravi potres samega gospodarstva in torej onega dela človeškega življenja, ki že sam zahteva priznanje obeh strani človeške narave, živalsko-prirodne in osebno-duhovne.

Predvsem je jasno, da življenje, samo življenje še ni gospodarstvo in da tudi samo gospodarstvo še ni življenje: pač pa je življenje namen gospodarstva in gospodarstvo je le posebno sredstvo življenja. Dà, življenje, pravo življenje je bilo že tedaj uresničeno, ko še ni bilo sledu gospodarstva na zemlji. Bili so to časi samega rastlinskega in živalskega življenja na našem planetu. Šele ko je nastopil človek, se prične javljati tudi

gospodarsko delo in prizadevanje. Ni pa gospodarstvo rodilo človeškega življenja in njegovih sil, temveč le že naprej dano človeško življenje in le že naprej dane človeške sile so mogle napotiti človeka še k posebnemu gospodarskemu prizadevanju. In ker že vemo, da se človek tudi po svojem gospodarstvu nepremakljivo razlikuje od same živali, je že z dejstvom samega gospodarstva zajamčena še neprimerno globlja posebnost človeške narave, brez katere bi bilo tudi samo gospodarstvo že naprej izključeno. Torej ne velja samo to, da gre samo življenje časovno in razvojno pred gospodarstvom, temveč velja še to, da je potrebno prav posebno življenje, katero šele more postati vir pravega gospodarskega razvoja. Je to človeško življenje. Tako pa je že zdaj očitvena usodna zmota onih, ki hočejo bistvo in razvoj človeškega življenja razumeti samo iz bistva razvoja človeškega gospodarstva, v tem ko je neobhodno potrebna vprav obratna pot: za razumevanje gospodarstva se zahteva razumevanje človeškega življenja in ne narobe.

Ako pa si zdaj človeka samega res še posebej ogledamo, opazimo na njem kaj značilno in zopet povsem izvengospodarsko dvojnost, kakor je nikjer drugje ni. Po eni strani svojega bistva je tudi človek le kos mrtve in žive prirode; je to njegovo telo in ona polovica njegovega življenja, kakor je značilna tudi za živalsko življenje, in bi spadali sem n. pr. občutki, čutne zaznave, čuvstva gladu in nasičenosti, spolni goni i. t. d. Vemo tudi že, da bi človek samo po tej, prirodnih strani svojega celotnega bistva nikoli ne postal in ne mogel postati še posebno ter pravo gospodarsko bitje na svetu. Človeška narava pa ima še drugo stran, kakor je v vsej prirodi izven človeka nikjer ne dobimo. Je to, da se kratko izrazim, samo človeku lastni razum in samo človeku lastna volja, ki tvorita skupno ono drugo ter povsem izvenprirodno, namreč pravo osebno ali duhovno svojstvo človeka. Zdaj je tudi jasno, da je človek samo po tej drugi strani svojega bistva edini tvorec kulture in civilizacije in torej tudi prave zgodovine na zemlji. In tako je seveda človek samo po tej drugi in torej pravi osebni ali duhovni strani svojega celotnega bistva edini tvorec pravega gospodarskega razvoja. Zapomnimo si: samo pokazana neposredno življenjska ter izvengospodarska dvojna, namreč prirodna in duhovna posebnost človeške narave je pogoj za nastanek in razvoj gospodarstva in ne narobe. Tembolj pa drži moje že omenjeno prepričanje, da samo gospodarstvo ni življenje, temveč le sredstvo življenja: to prepričanje je zdaj potrjeno po pokazanem načelnem izvengospodarskem življenjskem izvoru gospodarstva. Za isto moje prepričanje pa govori tudi končni ter enako izvengospodarski namen gospodarstva. Kako to?

Mislimo si družbo, ki bi bila naravnost na idealni in dosedaj še nikjer doseženi gospodarski višini, to pa z dodatkom, da bi bilo vse življenje te družbe res izključno gospodarsko usmerjeno in uravnano. V taki družbi bi morda res nikomur ne manjkalo kruha, obleke, stanovanja, denarja,

tudi ne gospodarsko pomembnega dela i. t. d. Toda v taki družbi bi ne bilo več prostora za taka središčna, centralna doživetja, katera edina dajejo človeškemu življenju vso njegovo globino in polnost, čeprav nimajo s samim gospodarstvom nobenega opravka. V taki družbi bi ne bilo prostora za tiho radost, za ljubezen, za molitev, v njej bi odpadlo hrepenenje po sami lepoti, resnici in dobroti, v njej bi kratkomalo ne bilo več onega božjega diha, ki preveva vse človeško življenje na svetu in radi katerega se vprav vse gospodarsko prizadevanje človeka prikazuje samo kot bežna pena na vodi. Kdo bi bil v taki družbi srečen, trajno srečen? Tudi noben marksist bi v njej ne mogel trajno uspevati. Torej pa moramo govoriti še o posebnem in nič manj važnem zakonitem odnosu gospodarstva do življenja, ki mu je to gospodarstvo namenjeno: gospodarstvo bi vprav tedaj, ko bi doseglo svoj idealni višek, samo glasno pričalo, da služi po lastnem bistvu samo nadaljnemu ter zopet povsem izvangospodarskemu, osebno-duhovnemu bistvu človeka.

Potemtakem pa osnovni smisel gospodarstva je in ostane samo v izven-gospodarskih straneh človeškega življenja, pa naj vzamemo gospodarstvo po njegovem izvoru ali končnem namenu in torej tudi po njegovem vmesnem ter med tema skrajnima točkama kolebajočem razvoju. Samo življenje človeka je dvojno, prirodno in duhovno, — in nima, po sebi vzeto, z gospodarstvom nobenega opravka. In le to življenje je dalo človeku še značaj posebnega, gospodarskega bitja, da bi tako človek po samem svojem življenju in torej zopet kot izvangospodarsko bitje postal še jačji in uspešnejši. Ali še kraje: človek ne je, da bi gospodaril, pač pa gospodari, da bi jedel; in človek ne stremi po kulturi, da bi dvigal gospodarstvo, pač pa dviga gospodarstvo, da dobi tem več svobode za kulturno prizadevanje. Na vsej črti drži zakon: življenje, človeško življenje je edini pogoj in namen gospodarstva, samo gospodarstvo pa je le poseben produkt in posebno sredstvo življenja. S tem pa je nauk Karla Marxa in njegovih učencev, ki jim je zgodovina človeka le toliko kot zgodovina gospodarstva, docela porušen!

Šele zdaj imamo na razpolago vse načelne vidike, da gledamo povsem nepristransko tudi na dva novejša in najnovejša gospodarska tabora, ki se vprav v našem času drug z drugim obupno borita. Sta to skrajni gospodarski individualizem (gospodarski liberalizem, kapitalizem) in njemu povsem nasprotni in enako skrajni gospodarski kolektivizem (socializem, komunizem). Oba ta tabora imata skupno zlasti to, da izkušata dati gospodarstvu mesto popolnoma samostojne in naravnost vrhovne oblike skupnega življenja. Zlasti se oba ta tabora pokažeta v kaj čudni luči, ako ju merimo z našim načelom, da gospodarstvo že po lastni naravi je in naj bo le sredstvo življenja in ne narobe. Zakaj obema gre naravnost neizogibna nuja takega nadaljnjega razvoja, kakor da bi bilo gospodarstvo in samo gospodarstvo obenem edini ter vrhovni namen življenja na zemlji. Skrajni gospodarski individualist vidi smoter svojega življenja le v čim

silnejšem gospodarskem razmahu in še tu mu gre v prvi vrsti samo za najnižjo, snovno ali materialno obliko gospodarskega življenja. In ko se mu na tej poti stavijo nasproti kakršnekoli ovire, misli, da jih mora za vsako ceno porušiti, mi bi rekli, tudi za ceno lastne osebne plemenitosti in škode, ki jo dela svojemu bližnjemu. To se pravi: po morali gospodarskega individualizma bi bilo tudi moralno, nravstveno dobro ali zlo samo toliko, kot gospodarska, zlasti pa snovno gospodarska samostojnost ali nesamostojnost. Pa tudi skrajni gospodarski kolektivism vidí po lastni nují osnovno ter vrhovno vrednoto življenja samo v gospodarski vrednoti in tudi njemu gre prvenstveno samo za snovno, materialno obliko gospodarskega življenja. Zakaj kolektivism te vrste postavlja gospodarstvo kot tako dejansko vrhovno vrednoto, po kateri edini naj se enako ravna vsak poedinec in po kateri edini naj dobiva tudi vse ostalo zasebno in javno ter izven gospodarsko življenje svoje pravo mesto v sestavu vrednot. To se pravi: tudi po morali gospodarskega kolektivism je moralni, nravstveni razvoj človeka samo toliko kot njegov gospodarski razvoj in edina razlika med tem kolektivismom in prej omenjenim individualizmom je le ta, da poklanja ta drugi tako gospodarsko srečo samo nekaterim redkim poedincem, dočim je prvemu pač vsak človek samo številka v gospodarskem sestavu življenja.

(Konec prih.)

G O S P O D A R S T V O

Ing. Černe Jože:

Izkoriščanje malih zemljišč

(Konec.)

Fosfatna gnojila.

Rastline odvezamejo vsako leto zemlji tudi izdatne količine fosfata. To izgubo ji moramo zopet vrniti, ako hočemo ohraniti rodovitnost zemlje.

Fosfor ji vračamo s fosfatnimi gnojili, od katerih so najvažnejša: superfosfat, Tomasova žlindra in kostna moka. Ako zemljo redno gnojimo z večjimi količinami fosforjevih gnojil, kakor pa jih rastline morejo uporabiti, se zemlja s fosforjem počasi založi, tako da več let ni potrebno močno gnojenje s fosforjem.

Za naše razmere sta najvažnejša superfosfat in Tomasova žlindra.

Fosfatna gnojila so posebno važna za žita, kajti velika večina zemljišč, na katerih pridelujemo žito, ne vsebujejo dovolj te rastlinske hrane.

Superfosfat vsebuje 15—20% v vodi raztopljene fosforjeve kisline, ki je rastlinam takoj dostopna. Barve je sivkastobele do temnosive in je nekoliko debelejši prašek, katrega zelo lahko trosimo z roko; učinkuje

zelo hitro in deluje pri vseh rastlinah jako dobro. Pri nas je bil že pred vojno dobro poznan; posebno za ajdo so ga zelo radi in z velikim uspehom uporabljali. Pri žitih pospešuje fosfor zorenje in zviša pridelek zrnja.

Prav nič za superfosfatom ne zaostaja Tomaso va žlindra. Fosforne kisline vsebuje 12 — 19% in poleg tega približno 50% apna. Hranilna vrednost žindre je približno ista kot vrednost superfosfata, samo da počasneje učinkuje, ker je njena fosforna kislina težje topljiva in zato rastlinam ni tako hitro dostopna. — Najbolje je, da jo trosimo že v jeseni; učinek je tem boljši, čim drobneje je zmleta.

Jako primerno gnojilo je za lahke peščene zemlje, ker se v njih dosti hitro razkrajaja. Dober pa je njegov učinek tudi na peščenih tleh, ki so revne z apnom. Posebno dobro učinkuje na močvirnatih tleh. Taka močvirnata zemlja je navadno kislja in za razvoj rastlin zelo neugodna; apno pa veže te škodljive kisline in jih napravi popolnoma neškodljive.

Trosimo jo lahko jeseni ali pa spomladi. Prvo leto se vsa ne porabi, ker deluje več let. Navadno traja doba njenega delovanja tri do štiri leta. Izberno gnojilo je posebno za travnike; izvrstno gnojilo je tudi za razne detelje.

Med dušikofosfatna gnojila spadajo tudi razne kostne moke. Že ime samo pove, da vsebujejo fosfor in dušik. Kostne moke se zelo hitro razkrajajo in zato se njih uporaba najbolje izplača na lahkih zemljiščih. S fosfornimi gnojili dosežemo zelo lepe uspehe pri žitih, ajdi, fižolu, pri raznih deteljah in pri pesi.

Nekatera zemljišča vsebujejo precej fosforja, ki pa ne prihaja v poštev za rastline, ker se nahaja v neraztopni obliki in ga rastlinske korenine ne morejo sprejeti.

Kalij-fosfatna gnojila.

Med kalijfosfatna gnojila spada lesni pepel, ki je jako ceneno gnojilo, zlasti, ker ga dobimo kot odpadke gospodinjstva takorekoč zastonj. Pepel vsebuje posebno veliko kalija in apna, pa tudi precej fosforja. Najboljši je pepel listnatega in igličastega drevja, med tem ko premogov pepel ni za rabo, ker je škodljiv rastlinam. Ker potrebujejo naše krmske rastline veliko kalija, apna in fosforne kisline, bi kazalo, da dodamo travniškim rastlinam to tvarino s pomočjo lesnega pepela. Tudi detelja nam je zelo hvaležna za gnojenje s pepelom. Shranjujmo torej pepel pridno skozi vse leto in na spomlad, preden začne trava zeleneti, ga potrosimo. Kakor je treba posebne pazljivosti pri trošenju vseh umetnih gnojil, prav tako se mora tudi pepel enakomerno trositi. Najprimernejši čas za trosenje pepela je vlažno vreme.

Ako gnojimo samo s pepelom, ga je treba vzeti seveda več kakor pa navadnih umetnih gnojil. Če pa imamo premalo pepela, pa bolje storimo, če pognojimo vsako leto le en del travnika. S takim gnojenjem pričnimo tam, kjer je travnik najbolj pust.

Pepel zboljšuje zlasti rast trave in detelje.

Kalijeva gnojila.

Razen dušika in fosforja potrebujejo rastline znatne količine kalija. Pri nas je v uporabi največ 40% kalijeva sol. Kalijeva umetna gnojila moramo uvažati iz inozemstva, predvsem iz Nemčije.

Največ kalija potrebujejo okopavine, zlasti krompir in pesa, nekoliko manj razna žita. Ker potrebujejo okopavine največ kalija, jih imenujemo »kalijeve rastline«. Pri nobeni drugi rastlini ne pade pridelek tako hitro in močno kakor ravno pri krompirju, ako nima na razpolago zadostnih količin kalija.

Kalijeva gnojila so v vodi topljiva in jih morejo rastlinske korenine takoj sprejemati. Na težki zemlji jih trosimo navadno že v jeseni, na peščenih pa šele spomladi.

Med kalijevo soljo se nahajajo tudi večje kepe; zato moramo te kose najprvo zdrobiti in potem gnojilo enakomerno trositi. Najbolje je, da trosimo kalijeva gnojila 15 — 20 dni pred setvijo oziroma saditvijo in jih zaorjemo dovolj globoko v zemljo, da ne pridejo v dotiko s semenjem. V drugi vrsti pa tudi zato, ker kalijeva gnojila ne prodirajo tako lahko v zemljo kakor n. pr. dušična in bi vsled tega mogla ostati na površini zemlje in bi deloma ne bila dostopna rastlinskim koreninam.

Istočasno ob setvi ni dobro trositi kalijeve soli, bolje je, da počakamo tako dolgo, da so rastline že pognale in šele nato gnojimo. Razni poizkusi so pokazali, da se morejo kalijeva gnojila z uspehom rabiti tudi, ako jih trosimo šele po setvi, ko so mlade rastline že pognale.

Največ kalija potrebujejo lahke peščene zemlje; na teh se gnojenje s kalijem vedno dobro izplača. Težke zemlje (n. pr. ilovnata zemlja) potrebujejo manj kalijevih gnojil, ker vsebujejo že itak nekaj kalija.

Večkrat se je že dogodilo, da je kdo zadostno gnojil s kalijevo soljo, uspeh pa je izostal. To se dogodi navadno takrat, ko nastopi spomladi suša in primanjkuje padavin; vsled pomanjkanja vode pa kalij kakor tudi ostala gnojila ne pridejo do pravega učinkovanja. Pravi učinek kalija se pozna v tem primeru šele v drugem, oziroma tretjem letu.

Ako ne uporabljamo hlevskega gnoja, potem računamo na 1 ha približno naslednjo količino 40% kalijeve soli:

za okopavine (krompir, pesa)	200 — 300 kg
za žita	150 — 200 kg
za stročnice	100 — 200 kg
za travnike	100 — 200 kg

Vsa navedena umetna gnojila imajo zaželen učinek edino tedaj, ako je zemljišče v ta namen dobro pripravljeno; ako je ta pogoj izpolnjen, potem jih tudi rastline koristno izrabijo. Zemlja ne sme biti preveč mokra, pa tudi ne preveč suha. V suhih zemljah gnojila niso zadosti topljiva in ne morejo v polni meri učinkovati. Ako pa je zemlja mokra, je premalo zračna in v taki se nekatera gnojila, kot apneni dušik in hlevski gnoj zelo

težko razkrajajo. Močvirni svet moramo najprvo dobro izsušiti, šele potem uporabljamo na njem uspešno umetna gnojila.

Marsikdo ni na jasnem, ali in katera gnojila sme med seboj mešati. Vseh gnojil ne smemo mešati, ker se nekatera vsled nepravilnega mešanja v zmesi tako spremenijo, da izgubijo na svoji učinkovitosti in postanejo manj vredna. S tem, da jih mešamo, prihranimo res dostikrat mnogo časa; prav lahko pa se zgodi, da vsled nepravilnega mešanja ne dosežemo uspeha, ki ga želimo.

V pojasnilo naj služi samo nekaj primerov, in sicer za ona gnojila, ki so pri nas najbolj poznana in uporabljavana.

Apnenega dušika ne smemo nikdar mešati s čilskim solitrom ali kalijevo soljo. Vsa ta gnojila namreč močno privlačujejo vlago. Vsled vode pa se apneni dušik razkraja v amonijak, ki izhlapeva.

Superfosfata ne smemo mešati z gnojili, ki vsebujejo apno (kot n. pr. Tomasova žlindra, apneni dušik, žgano apno, lapor in apnenec). Superfosfat vsebuje v vodi lahko raztopljivo fosforjevo kislino, ako pa pride v dotiko z apnom, se pretvori v težje raztopljivo obliko.

Prav tako ne smemo mešati hlevskega gnoja in gnojnice z gnojili, ki vsebujejo apno; hlevski gnoj in gnojnica vsebujeta amonijeve soli. — Apno razkraja te soli v amonijak, ki izhlapeva; tako je izgubljeno za rastline mnogo dragocenega dušika.

Vsa ta navedena gnojila, za katera je točno dognano, da jih pred porabo ne smemo mešati, pa lahko trosimo neposredno drugo za drugim, ker se takoj, ko jih zavlečemo, pomešajo z zemljo in se vsled tega v zmesi prav nič ne spremenijo ali pa samo v neznatni meri. Ako pa zemljo gnojimo z apnom, moramo biti že bolj previdni in paziti moramo, da ne sledijo neposredno gnojila, katerih ne smemo mešati z apnom; zato počakamo, da se apno v zemlji najprvo dobro razdeli, kar traja navadno nekaj tednov, in šele nato trosimo ostala gnojila.

Za pravilno gnojenje pa ni dovolj, ako vemo, koliko posameznih hranilnih snovi posamezne rastline zemljišču odvzamejo; potrebno je tudi vedeti, koliko teh hranilnih snovi se v zemlji nahaja, da moremo sklepati na njih pomanjkanja in določiti, katero hranilno snov in koliko je moramo zemlji dodati.

Vsakdo mora vedeti, koliko in kako mora gnojiti, da bo imel res uspeh pri pridelku.

K U N C E R E J A

R. M. K.:

Negovanje volne

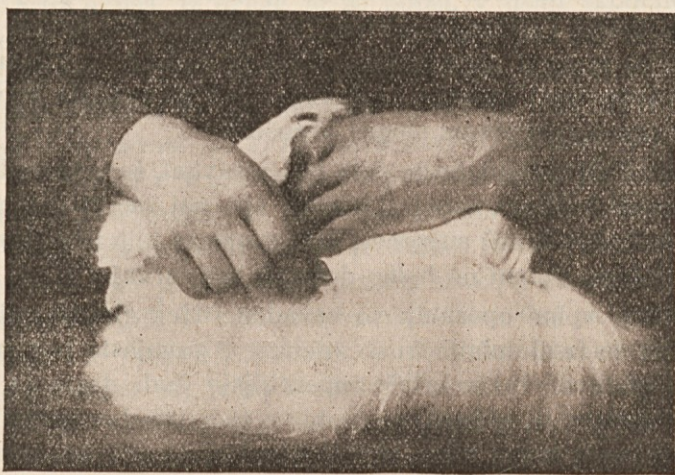
Angorske kunce redimo najbolj radi njihove dragocene bele, svili podobne volne, čeprav tudi njihovo meso ne zaostaja za mesom drugih

pasem; njihova ustrojena koža pa je celo boljša od kože ostalih srednje-težkih pasem.

Reje angorskih kuncev se mnogi boje oprijeti, češ, da zahteva negovanje in pridobivanje volne preveč dela in truda.

Res je, da je treba negovanju volne posvetiti nekaj časa in truda, ali je tudi res, da brez »išta nije ništa« in da zadeva ne izgleda tako strašna, ko jo nekateri — navadno neizkušeni — slikajo.

Z negovanjem volne je treba pričeti že pri 5 — 6 tednov starih mladičih. Te vsak drugi dan pazljivo pregledamo in skrbno krtačimo. Živalce se tega prav hitro privadijo, posebno če z njimi nežno ravnamo. Ker se mladiči pri sesanju okoli matere na vse mogoče načine prekopicavajo in prerivajo, se posamezna vlakna prav hitro zakrivljajo in zvitki ali svaljki (file) so tu. Če pri tem opraviu kakega mladiča prezremo, bomo prihod-

njič imeli z njim še enkrat toliko dela. Zato denimo, ko smo se k temu pripravili, najprej mladiče v pripravno košarico, uredimo nato samico-mater, jo nato spravimo v njeno kletko, potem pa pričnemo s krtačenjem posameznih mladičev, ki jih očistene, po vrsti vračamo v kletko k materi. Tako bodo zanesljivo vsi pregledani.

Preden začnemo s krtačenjem oziroma česanjem, položimo živalco na zabojček, ki naj bo precej visok, po površini dna pa naj ne bo večji od ostriženega odraslega kunca. Najprej krtačimo ali češemo ob straneh tako, da z levo roko držimo volno navzgor, z desnico pa izpod leve roke vodimo glavnik ali krtačo navzdol; pri tem pa pomikamo levico počasi navzgor in volno počasi spuščamo (glej sliko). Najprej krtačimo ali češemo ob straneh, potem se uredi partija za repom, zatem prsa, pri čemer glavico nekoliko privzdignemo, in nato med ušesi in za vratom. S tem pa še ni vse opravljeno; na trebušček tudi ne smemo pozabiti in na noge tudi ne. Zato primemo kunca z desno roko za kožo izza ušes tako, da ga s palcem in kazalcem

držimo tudi za ušesa. Z levico ga nato poprimemo na hrbtu nad repom in ga obrnemo na hrbet med kolena, primemo za zadnji nogi in uredimo volno še po trebuhu. Ko smo vse to izvršili, položimo kunca nazaj na zabojček, naredimo še prečo po hrbtu in naš kodranček je bil največ v 10 minutah počesan ozir. okrtachen. Pri tem poslu večkrat puhnimo v volno, da se odkrije vsak, pa tudi najmanjši vozelj, ki tvori začetek poznejšim svaljkom. Naravno, da pri tem poslu ne smemo brezobzirno postopati, posebno če so že vlakna daljša. Mesta, ki so svaljkana, je treba s prsti razvozljati. S silo se tudi tukaj ne sme postopati, ker se tako uničijo daljša vlakna volne.

Ko so živalce od matere odstavljene — kar se zgodi v 8. — 10. tednu starosti — krtačimo mladiče vsak tretji dan, pozneje pa, ko so že v svoji kletki, t. j. v 4. — 5. mesecu starosti, ko spolno dozorevajo, pa zadostuje tedensko enkratno krtačenje oziroma česanje. To pa seveda samo pod pogojem, če so angorci nastanjeni v kletkah z dvojnimi dnovi in se jim ne poklada seno, med katerim se nahaja oset ali resnata trava oziroma slama, ki je prava nesreča za njegov kožušček.

Kdor svoje živalce ljubi, bo to delo rad opravljal, še v razvedrilo mu bo, zlasti ob zavesti boljšega uspeha. Nikdar nas naj začetniška navdušenost ne zavede, da bi redili več angorcev, kot imamo za njih negovanje prostega časa na razpolago. Potem ne bomo doživeli razočaranja.

Za negovanje volne uporabljamo navaden redek glavnik ali pa krtačo, katere ščetine so iz aluminija in so vdlane v gumijasto pnevmatično dno tako, da so gibljive. Take krtače uporabljajo tudi dame za urejevanje svojih »bubi-frizur«. Z glavnikom (dobi se tudi poseben patentiran česalnik) se urejevanje volne sicer hitreje obavlja, vendar se česanje nikdar ne izvrši tako dobro in temeljito kot s krtačo, ki smo jo pravkar opisali.

Prihodnjič pa o pridobivanju volne!

K U H I N J A

Kako pripravimo dober čaj

Kaj pomeni v poletni vročini požirek mrzlega, pozimi pa skodelica gorkega čaja, vedo povedati turisti, smučarji ali naše strojno osebje. Čaj poživi človeka, jemlje mu trudnost, gasi žejo, varuje pred prehladom i. t. d.

Čaj pa cenimo tudi kot dobro pijačo, in ga cenimo različno: stane kilogram 60 Din, pa tudi 200 Din. Cena je odvisna od finese, od več ali manj prijetne arome.

Fiziološki učinek čaja pa tudi njegova kvaliteta in aroma je odvisna tudi od tega, kako ga pripravimo. In v tem greše mnoge gospodinje. V

malokateri planinski koči in celo v malokaterem hotelu dobiš res dober čaj. Največkrat ti servirajo več ali manj nemarno gorko vodo brez vsakega okusa; šele ko prideneš limone ali ruma, si domišljaš, da imaš pred sabo čaj.

Čaj mora biti predvsem pravilno kuhan. Pri kuhanju čaja se vršijo izvestni procesi, ki naj nam jih pokaže sledeči poskus:

Vzemi šest enakih skodelic, v vsako daj enako množino čaja, recimo za poln naprstnik. Postavi jih v vrsto, da jih ne zamenjaš. V vsako skodelico nalij potem enako množino vrele vode, n. pr. polno malo zajemalko. Po preteku vsake minute odlij čaj zaporedoma iz prve in naslednjih skodelic tako da je vplivala vrela voda na prvo skodelico eno minuto, na drugo dve minuti i. t. d. Ko si vse to opravil, poskusi čaj iz posameznih skodelic (brez sladkorja). Čaj iz prve skodelice, kjer se je kuhal samo eno minuto, je plehek, brez okusa, iz druge je že boljši, v tretji skodelici je dober, najboljši je iz pete skodelice. V šesti skodelici ima čaj že malo grenek okus, v sedmi osmi i. t. d., bi bil ta grenek okus vedno jačji. Zakaj?

Vrelo voda izluži iz zelišča najpreje aromo in tein. Za to je potreben določen čas; v eni minuti se to ne more izvršiti, še manj seveda, če samo poliješ čaj v cedilčku z vrelo vodo. Po peti minuti se pa že začne izločati iz zelišča tanin (čreslovina), ki daje čaju grenak okus in temno barvo.

Plehek okus ima čaj tudi, če se je kuhal sicer pravilno pet minut, vendar v posodi, kjer je bila nekoč mastna stvar, n. pr. mleko. Zakaj težko umiješ posodo tako, da bi odstranil vso maščobo. Čaj pa je tako občutljiv, da se razkroji ves njegov fini aroma, če se kuha v taki posodi.

Pravilno se kuha čaj tedaj sledeče: Vzemi svežo vodo, skuhaj jo v posodi, ki jo rabi samo za čaj. Ko zavre, deni v vodo primerno množino čaja, obenem odstavi posodo, pokrij jo in pusti 5 minut, da se čaj »nategne«. Po preteku 5 minut odlij čaj v skodelice (če imaš jajček za čaj, potegni jajček iz vode).

Še boljši je čaj, ako daš zelišče v prej pogreto (vročo) posodo iz porcelana, nalij jo z vrelo vodo, pokrij in pusti 5 minut. Tak čaj bo dober.

Popolnoma napačno je tedaj, če polivajo čaj, če ga kuhajo v vreli vodi, če ga pusti gospodinja stati v vodi i. t. d. Tak čaj je ali preslab ali že premočen in grenak.

Pripraviš si tudi lahko čajni ekstrakt, ki drži brez dodatka do 24 ur. Preko tega časa pa ga je treba dobro sladkati, potem bo dober tudi do 14 dni. Ekstrakt razredčiš v gorki vodi. — Č.

L. Megličeva:

Prehrana šoloobveznih otrok

Ameriški in angleški otrok poje zjutraj, preden gre v šolo, naslednja jedila:

Skodelico kuhanega ali surovega sadja ali čašo sadnega soka.

Skodelico belega zdroba ali ovsenega soka s sladkorjem in dobrim mlekom.

Mleko ali kavo.

Kruh z maslom ali marmelado.

In kaj dobi za zajtrk naš otrok? Skodelico žitne kave in kos kruha! Kavo v naglici popije, kruh pusti ali pa ga vzame seboj. Kava, ki jo je popil, je bila skoro sama voda. Najmanj pol skodelice je bilo tiste sivoplave »čorbe« in le malo mleka. Kakšne hranilne snovi je otrok dobil vase s takim zajtrkom? Kaj naj da otroku energijo, da bo lahko brez hrane vztrajal do poldne in da bo pozorno poslušal učitelja? Saj je to fiziološko nemogoče! Človeški stroj je preslabo oskrbovan, da bi mogel normalno funkcionirati. Slabo hranjenemu otroku je nemogoče pozorno slediti učiteljevi razlagi, ker organi ne delujejo dovolj živahno. Preden učitelj ugotovi, kateri otrok »ima glavo« in kateri je nima, naj najprej pogleda v njegov želodec. Tudi peč ne greje, če ni kurjena z dobrim in zadostnim kurivom.

Marsikateri reven otrok pride v šolo tudi brez zajtrka. In bogve kakšna je bila njegova večerja! Ali je potem čudno, če se tak revček ne uči dobro? In koliko mraza pretrpe slabo hranjeni otroci! Saj je znano, da lačnega človeka hitreje zebe kakor dobro hranjenega. V zimskem času bi morali še posebno skrbeti, da so otroci dobro nahranjeni, preden gredo v šolo.

Da bi naši otroci dobivali tak zajtrk kakor angleški ali ameriški, ne bo nikdar mogoče, ker se tam narod splošno drugače hrani. Toda malo več kakor vodeno kavo bi pa naši otroci tudi lahko dobivali.

Če jedo Američani zjutraj ovsen močnik, zakaj bi mi ne jedli koruznih žgancev! Koruzni žganci napravijo zelo dobro kavo. Če se otrok zjutraj naje žgancev, kave ali mleka, ne bo lačen do kosila. Koruza je izredno hranilna, morda najbolj hranilna od vsega žita, kar ga imamo. Pri koruzi ne odpde od zrna ničesar. Drugo žito se mlati in v mlinu se zmelje tako, da odpadejo otrobi. V otrobih, t. j. v zunanjem delu zrna, pa je največ hranilnih snovi.

Koruzne žgance pripravljamo na dva načina:

1.) V loncu zavremo toliko vode, kolikor moke nameravamo skuhati. Ko voda zavre, jo malo osolimo, stresemo vanjo moke in pustimo, da naglo prevre. S kuhalnico predremo moko do dna, tako da privre voda tudi skozi sredino. Žgance nato pokrijemo in jih pustimo vreti 20—30 minut. Vreti morajo zvaloma. Ko so kuhani, odcedimo nekoliko vode, potem pa jih dobro zmešamo.

Še boljši pa so koruzni žgančki, če jim odlijemo vso vodo, ko so kuhani in jih zalijemo z vrelo vodo. Ko so žganci zmešani, jih pustimo nekaj minut pokrite. Žganci se potem zelo lepo drobijo.

2.) Drugi in manj znani način kuhanja žgancev je naslednji:

V kozici razbelimo maslo. Na maslo stresemo moko ($\frac{1}{2}$ kg za štiri osebe) in jo pražimo približno deset minut. Paziti pa moramo, da se moka

ne zažge in zato jo ne smemo pražiti na odprtem ognju. Nato jo zalijemo s pol litra vode, naglo pomešamo in žgančki so gotovi. Komur ugajajo zabeljeni, jih lahko po vrhu še zabeli. Tudi jih lahko napravimo brez začetne masti. Moka se opraži brez masla.

Nekatere gospodinje imajo navado, zabeliti žgance z mastjo in ocvirkli že kar v loncu. Če so žganci namenjeni h kavi, potem je bolje, da jih ne zabelimo preje, ker mast in mleko skupaj ne dajeta dobrega okusa.

Za spremembo pa bi lahko pripravili zjutraj tudi zdrob. Tudi ovseni kosmiči se že dobe pri nas. Toda za našo kupno moč so še vedno predragi. Enakovreden nadomestek za beli zdrob ali ovsene kosmiče si vsaka gospodinja lahko sama pripravi doma. V trgovini ali pri kmetu kupi nekaj litrov pšenice ali rži, jo na štedilniku dobro prepraži, oziroma tako posuši, da jo je mogoče zmleti s kavnim mlinčkom. Biti pa mora zmleta prav drobno. Pšenica ali rž imata zelo sladek okus. Razen tega pa ostanejo v zdrobu še otrobi, ki bi se sicer v mlinu odstranili. Tak zdrob se kuha največ deset minut. Kuhamo ga na vodi in ko je kuhan, mu prilijemo mleka in potresemo s sladkorjem. Prav dobro je tudi zamešati vanj jajček. Če kuhamo tak zdrob zjutraj, potem vzemimo za vsakega otroka samo tri velike žlice. Enak zdrob bi se dal pripraviti doma iz vsakega drugega žita, toda luščine so trde in jih v mlinčku ni mogoče zdrobiti. Morda bo katera naših članic bolj iznajdljiva in se ji bo posrečilo pripraviti tudi zdrob iz prosa, ječmena ali ovsa. Zdrob iz pšenice in rži se je obnesel sijajno in je po okusu boljši kakor dragi ovseni kosmiči. Kadar imate čas, pa poskusite prvo in drugo. Vsaka nova iznajdba vam bo napravila veliko veselja, posebno ko boste opazile, da se vam otroci bolje uče in da se telesno krepko razvijajo.

ŽENA IN DOM

L. Megličeva:

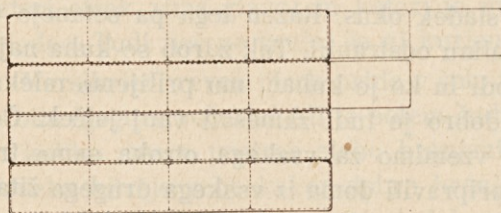
Zimske odeje

Pernica, ki jo vidite na sliki, je brez dvoma najpraktičnejše in najlepše pokrivalo. Njena največja prednost je v tem, da je prešita, toda ne skupno z zgornjo prevleko, temveč samo tisto blago, v katerem je perje; pri vseh drugih modernih pernicah je prešito tudi vrhnje blago. Take pernice se morejo čistiti le kemično. Naša pernica pa je narejena tako, da se prevleka sleče, kadar jo je potreba oprati. Dolga je kakor vsaka druga odeja, po širini pa se lahko napravi, kakor kdo hoče.

Pernica je napravljena iz štirih delov, iz štirih dolgih blazin. Vsaka blazina je dolga 1.70 cm in široka samo 25 cm. Če zložimo skupaj te štiri blazine, dobimo en meter širine, kar popolnoma zadostuje za srednje

močnega človeka. Blazine je treba napraviti iz finega nankinga, t. j. iz blaga, ki je nalašč namenjeno za perje. Sešijemo jih samo ob strani in vsako še točno po sredi. Ostale polovice še enkrat razdelimo na pol in potegnemo lahko črto s svinčnikom, da nam jo bo lažje točno prešiti. Potem začnemo polniti s perjem ali puhom. Najprvo napolnimo srednja dva predela v blazini, ki ju nato zašijemo na stroju. Potem napolnimo še zunanja dva predela in zopet zašijemo skupaj tako, da nam ostane ob robu približno pol centimetra širok rob, v katerem ni perja. Ta rob potrebujemo pozneje, ko šivamo skupaj pernice in prevleko. Tako postopamo, dokler nimamo napolnjenih vseh štirih blazin.

Perje mora biti natančno stehtano. Vsak predel mora dobiti do grama enako perja ali puha. Vsaka pernica ima štiri blazine in vsaka blazina štiri predele. Perje moramo torej razdeliti na 16 enakih delov. Eno šest-

najstinko tega perja denemo v prvi predel in ga potisnemo proti srednji šivi, da nam je dana možnost, lepo in točno zašiti po začrtani blazini. Tako napolnimo vse štiri blazine ali 16 predelov. Nanking je treba šivati s tanko iglo in z gostimi

šivi. Skozi velike luknjice, ki jih napravi debela igla, perje lahko uhaja, kar je zelo neprijetno.

Za pernico v naznačeni velikosti potrebujemo okrog 3 kg navadnega kokošjega perja. Čim boljše je perje, tem manj ga potrebujemo. Za pernico iz finega puhnega perja potrebujemo samo 150 kg.

Za prevleko vzamemo prav toliko blaga kakor za blazine. Biti mora do milimetra tako dolga in široka kakor merijo blazine. Če je blago široko en meter, potem ga vzamemo dve dolžini, če je pa ožje, ga pa moramo vzeti tri dolžine. Blago je treba ob straneh sešiti in na obeh straneh zarobiti z dobrim pol centimetra širokim robom. Nato prešijemo prevleko točno po sredi in potem po sredi še vsako polovico, da dobimo štiri predele. V te predele vtaknemo blazine in jih na koncu skupaj lepo sešijemo. Pernica je gotova!

Kadarkoli se prevleka umaže, bodisi sredi zime ali šele na spomlad, ko nam postane pretopla, se pernica ob straneh odpre in blazine potegnejo ven. Blazine dobro prezračimo in presončimo ter jih čez poletje spravimo v škatlo ali kovček, če nimamo v omari nalašč zato prirejenega predala. Prevleko skrbno operemo in jo spravimo med drugo perilo v omare. Kako prijetno je v jeseni, ko blazine zopet prinesemo na dan, jih prezračimo in presončimo in jih vtaknemo v svežo prevleko.

Dobro je imeti vsaj dve prevleki. Ena naj bo boljše vrste, druga morda nekoliko bolj trpežna, posebno če pokrivamo z njo otroke. Če pa pernice

ne služijo otrokom, temveč osebam, ki znajo nanje paziti, potem si lahko privoščimo kaj lepšega.

Za prevleko je treba izbirati vedno samo mehko blago. Če blago pri nakupu ni mehko, ga je treba takoj oprati, da se zmehča. Najprijetnejša tkanina je prava svila. Marsikatera nevesta ali samostojna ženska, bi si jo lahko nabavila. Saj je potem za vse njeno življenje. V splošnem pa je nakup take svile nemogoč, ker je svila pri nas zelo draga. Zadovoljiti se moramo z umetno. Topla sicer ni, toda bleščeča je in pere se lepo. Prevleka mora biti na obeh straneh enaka. Barve za prevleko lahko volimo poljubne. Vendar je bolje, če se držimo svetlejših barv. Tudi se je treba dobro prepričati, če je blago res pralno. Za prešite pernice obstoja namreč blago, ki je zelo lepo bleščeče, toda prati se ne sme. V umetnih svilah, bodisi v enotnih barvah ali drobnih vzorčkih, imamo vse polno pralnega blaga.

Pod tako odejo nam ni potreba imeti prešite odeje, temveč samo tanko deko. Rjuho vržemo preko pernice, da se ne umaže ob robu.

Odeje so posebno poglavje v gospodinjstvu. Po posteljah spoznamo gospodinjo. Če je posteljnina lepa in čista in postelje lepo napravljene, je navadno tudi vse ostalo gospodinjstvo v redu.

Še nekaj

Take pernice, kakor sem vam jo prikazala, seveda v naši združni trgovini nimajo izgotovljene. Nimajo je pa tudi nikjer drugje. Pač pa sem našla v naši trgovini vse, kar potrebujemo, da si tako pernico sami napravimo. Nanking, prav lep in fin v beli, modri in roza barvi se dobi od najcenejše do najboljše vrste. Širina tega blaga je različna: 80 cm, 120 cm 140 cm in 160 cm. Sicer pa se eventuelno preostala širina nankinga lahko porabi za majhno blazinico, ki jih v hiši ni nikdar preveč.

Perje dobimo v združni trgovini v različnih kvalitetah. Med pravimi ali umetnimi svilami dobimo krasne vzorčke za prevleko. Pa tudi za trpežnejše je dosti izbire. To boste našle med sateni, ki je kakor nalašč zato.

V trgovini imajo ogromno zalogo prešitih odej. Take, ki so za najbolj razvjenega gosta, in take, na katerih se otroci lahko vojskujejo. Po naročilu se prešite odeje izdelajo tudi v združni šivalnici. Če bi se katera članica odločila za te, potem ji svetujem, da si pusti napraviti vatirano prešito odejo tako, da je na obeh straneh enako blago. Tako napravljeno odejo lahko čez dan zvije skupaj in jo pusti ležati na vrhu pregrinjala ob vznožju postelje.

Tudi flanelastih dek, takih, ki jih potrebujemo pod pernico, je v trgovini izredno veliko. Prijetno mehke so in prav poceni. Taka deka bi morala biti pod vsako odejo, ker se da vsaj prati. Dobimo jih v lepih nežnih barvah.

Flanelaste rjuhe so poglavje zase. Če pomislimo na trdo zimo in odprto okno v spalnici ter na velike nepravilike, ki jih imamo pozimi s sušenjem rjuh in perila sploh, se lažje prilagodimo misli, da bo bela rjuha odstopila za zimsko sezono svoje mesto barvasti flanelasti rjuhi. Toda, če potem še pomislimo, da so v Ameriki uvedli barvaste batistaste rjuhe in blazine, nas pa že ne bo prav nič več ženiralo pred sosedi, razobesiti pozimi flanelaste rjuhe v svetlih barvah.

G. Prašnikarjeva:

Kako pospravljamo stanovanja?

Da je stanovanje udobno in nudi vedno prijeten kotiček za oddih, ni potrebno, da je razkošno, veliko in z dragocenim pohištvom napolnjeno! Zadostuje, da je zdravo, dovolj zračno, sončno in vedno snažno ter v najlepšem redu. Če v njem gospodinji skrbna gospodinja, ki ima za domače tudi vedno prijazno besedo in dobrohoten, razumevajoč smehljaj, tedaj se zdi, da je tako stanovanje ožarjeno od toplih sončnih žarkov tudi takrat, kadar zunaj divja vihar in se trgajo oblaki dežja.

Gospodinja, ki ljubi red, bo našla mimo najnujnejših hišnih opravil, kot je kuhanje, pranje in šivanje, vedno tudi še dovolj časa, da poskrbi, da je stanovanje lepo pospravljeno.

Vsakdanje pospravljanje.

Vsak dan sproti je treba pospraviti vse stanovanje. Mnogo je gospodinji in tudi uslužbenki, ki ne znajo posnažiti sob tako, da bi bile v vsakem pogledu v redu. Ali pozabijo obrisati stole, ali ostane peč zaprašena i. t. d. Spalnico n. pr. pospravimo tako-le: Najprej odpremo okna na stežaj. Vso posteljnino razgrnemo na široko v bližini oken, žimnice dvignemo, tako da se na obeh straneh zračijo. Potem odnesemo vse, kar ne spada v spalnico, ali je slučajno ostalo tam od prejšnjega dne. Če nimamo kopalnice in moramo imeti v spalnici umivalnik, tedaj odnesemo umazano vodo, vse posode pa dobro umijemo — če mogoče s sodo in toplo vodo — ter zberišemo. Otomano, okrasne blazine na njej, naslanjač in mehke stole (če jim imamo v spalnici) pognemo s prti ali rjuhami, ki jih imamo nalašč v ta namen. Manjše preproge zvijemo, odnesemo, strepljemo in skrtačimo na za to določenem prostoru. Kadar kurimo peč, vedno zjutraj pobereмо pepel ter ga odnesemo.

Ko se je posteljnina dobro prezračila, posteljemo postelje. Vsak dan obrnemo žimnice, pokrijemo gladko z rjuho, pri čemer mora biti monogram pri zglovlju in lice zgoraj. Če imamo kapne, moramo paziti, da jo položimo (vrhnjo rjuho) vedno enako, to je lice na ven in zaznamek pri zglovlju, ker se sicer posteljnina zamaže in bi bilo to ne le grdo, temveč tudi nezdravo. Za spalne srajce in pidžame je lepo, če imamo posebne vrečice,

ki se zavežejo ali z gumbi zapnó in se dobro perejo. Blazine vsak dan dobro zrahljamo.

Sele, ko imamo postelje v redu in pognjene, pričnemo s pometanjem. Da se prah preveč ne dvigne, skrbimo, da ni prepiha; zato pustimo le okna odprta. S pometanjem začnemo vedno na določenem prostoru — navadno pri oknu. — Ako je pod iz mehkega lesa, uporabljamo za pometanje navadno sirkovo metlo, ki jo od časa do časa izplaknemo v čisti vodi ter dobro otresemo, ker se sicer samo prah razmaže na tleh. Če pa imamo parketna tla, vzamemo za pometanje mehko omelo. Ob tej priliki bodi še povedano, kako sploh pravilno pometamo.

Kadar pometamo z navadno metlo (ako je nova, jo pred uporabo poparimo in nižje doli še enkrat ali dvakrat zvežemo z vrstico, da sirk ni predolg in krhek), moramo paziti na to, da metlo med pometanjem včasih obrnemo v roki, in pometamo z njo od obeh strani ter ne pritiskamo z njo preveč ob tla, ker se sicer obrabi samo na eni strani in postane zaradi tega mnogo preje nerabna kot sicer. Ko pometamo z omelom, ga tudi večkrat obrnemo v roki, da se od obeh strani enakomerno obrabi. Še večjo škodo kot pri navadni metli napravimo, če pritiskamo z omelom pri pometanju ob tla ter ga tako hitro pokvarimo. Pravilno pometamo pa z omelom tako, da porivamo prah pred seboj naprej; le izpod omar i. t. d. pometamo od strani. Nazadnje pobrišemo parketna, ali barvana in povosščena tla še prav dobro z volneno krpo, da pobremo ves prah. Na vsak način pa je treba pometati vedno tudi izpod omar in iz vseh kotov, kjer se sicer naberejo celi kupi prahu, v katerih se kaj rad zaredi mrčes in zbirajo bolezenske kali. Preden odnesemo smeti, jih pregledamo, če ni morda vmes kaj, kar je še za rabo. Vsaj enkrat na teden posnažimo tla temeljito. Mehka tla zribamo, parketna pa namažemo s pasto, zdrgnemo in zbleskamo s krtačo.

V lepo pometeno sobo prinesemo preproge in posode nazaj, postavimo stole in drugo na določeno mesto ter napravimo še za nekaj časa prepih. Ko se ves prah poleže, ga zbrišemo z vseh predmetov. Najbolje je, če brišemo vse po vrsti, in sicer najprej vse predmete ob steni, pričnši pri oknu ali pri peči, in potem še po sredi sobe. Obrišimo pa vse od vrha do tal: peč, omare zgoraj, ploskve, robove in noge, okvirje, lesene dele pri oknih, slike na steni, stikalo električne luči i. t. d. Kar je večjih ali manjših predmetov položenih, privzdignemo in tudi dobro zbrišemo. Pri tem moramo paziti, da predmetov ne porivamo sem in tja ter s tem pokvarimo in odrgnemo gladke in svetle plošče. Na vsak način pa je najbolje, da se pri tem delu držimo vedno istega določenega reda, ki nam jamči, da ničesar ne prezremo. Da med tem večkrat krpo za prah strepljemo, je samo po sebi umevno. Vsaj enkrat na teden skrtlačimo tudi vse volnene ali baržunaste predmete in poblazinjeno pohištvo; zastore pa strepljemo čez okno.

Na enak način postopamo tudi pri pospravljanju drugih sob.

Josip Štrekelj:

Vrt pozimi

Vrtnar ima v jeseni obilo dela, da uredi, kar je treba za prezimljenje povrtnine in nekaterih cvetlic in da pripravi zemljo za bodočo pomlad.

Ko odevetejo trajnice, poleti ali v jeseni, porežemo stebela zaradi lepšega in jih spravimo na primerno mesto. Ta so dobra odeja za tiste rastline na vrtu, ki jih moramo zavarovati pred pozebo. Ne, dokler so še topli dnevi, temveč, ko nastopi mraz, je godna povrtnina za vzimljenje. Tedaj se rast ustavi in vsled tega postanejo rastline odpornejše. Najboljši prostor za vzimljenje je nepretopla klet. Kjer pa te ni, spravimo korenstvo (repa, korenje, pesa, redkev, zelena) v zasipnice. Tudi kapus, zložen poveznjen, se dobro ohrani v zasipnici. Endivijo spravimo pod šipe v mrzle grede, ali pa kakor ohrovt, na prostem v zavetno lego. Ob straneh zavarujemo grede z deskami, na vrhu pa napravimo streho iz desk in lepenke, da ne uhaja deževnica in snežnica do rastlin. Vlagamo pa nepregosto in tako, da so v zemlji samo korenine ne pa listi, da zabranimo nastop gnilobe. Ob toplih dneh in ob južnem vremenu moramo vzimljeno listnato povrtnino zračiti.

Vrtnice in druge proti večjemu mrazu občutljive rastline napade gniloba, ako jih prezgodaj odenemo. To naredimo, kadar je več kot 12° C mraza, ki ga potem prenesejo brez škode.

Vse gredice, ki ostanejo čez zimo prazne, je treba v jeseni prekopati ali prelopatiti. Tiste gredice, ki so namenjene v bodoči pomladi za setve in nasade listnatih rastlin, kakor solate, kapuznice, spinače ter za plodnice (buče, paradižniki, kumare, paprika, jajčevci), pognojimo s hlevskim gnojem že v jeseni. Ako nimamo hlevskega gnoja, pa s kompostom ali z mešanim umetnim gnojilom Nitrofoskal I. po 10 do 12 dkg na vsak m² spomladi, nekaj dni pred setvijo. Prekopane gredice pustimo neravnane v surovem stanju, da bolje zemlja premrzne in pridobi na rodovitnosti. Z jesenskim kopanjem uničimo tudi mnogo škodljivcev. Spomladi ne lopatimo teh gredic, temveč jih le poravnamo in obsejemo ali obsadimo z določeno povrtnino. Koder je zemlja črna, t. j. bogata na humusu, gnojimo uspešno dve leti z umetnimi gnojili in le vsako tretje s hlevskim gnojem ali s kompostom. Še bolje opravi tisti, ki v jeseni gnoji s hlevskim gnojem, spomladi pa kot dopolnilo še z umetnim. Hlevski gnoj podkopujemo poležno ob jarkih blizu površja; umetnega pa enakomerno raztrosimo in ga z grabljami, z vilami ali z motiko pomešamo z zemljo.

Gnojenje z gnojnico in s pepelom opravljamo spomladi, ker bi se ob jesenskem gnojenju preko zime gnojilne tvarine brez haska porazgubile v zemlji.

Po končanih teh delih osnažimo še pota in spravimo iz vrta vso nepotrebno navlako.

Kakor poleti, moramo tudi pozimi nekočlikokrat prevreči kompostni kup, da pospešimo razkrojevanje in čim hitrejšo pretvorbo v zemljo. To še bolj pospešimo in kompost izboljšamo, ako ob mešanju potrosimo nekoliko apnenega prahu.

Na debla sadnega drevja navežemo past. To je valovita lepenka, ali če te ni, navežemo svitek slame. Tu noter pribeže razni škodljivci iskat zavetja pred mrazom. V rani pomladi, pa tudi ob suhih dneh pozimi, odvežemo te ovoje in jih z golaznijo vred zažgemo, nato pa navežemo nove. Ako že v septembru navežemo lepljive pasove na debla, zabranimo požrešnim pedicem in drugemu mrčesu dohod na drevje, ki ga zalezujejo zlasti v jeseni, da odlagajo jajčeca; nekateri drugi pa tudi spomladi in poleti. Ko lepilo otrdi, ponovimo namazanje, vendar vselej tako, da ne pomažemo kože na deblu, kar bi mu škodovalo.

Že v jeseni postavimo na vsa večja drevesa na vrtu gnezdišča za koristne ptice. S tem jih izvabimo, da nam tod očistijo škodljivi mrčes na sadnem drevju, spomladi pa gnezdiijo. Gnezdišča napravljajo iz izdolbenih dupel, dobra so pa tudi zbita iz starih deščic.

Da obvarujemo pozimi, ko je vse zasneženo, ptice pred poginom, postavimo na vrt še krmilno mizico, katero primerno obložimo, najprimerneje z raztopljenim lojem, ki mu primešamo konopno in repično seme. Tudi koruzna moka je dobra krma, ako se ne zmoči in zaradi tega skisa. Kruh in skisana krma so za ptice strup.

NARAVOZNANSTVO IN TEHNIKA

Miroslav Adlešič:

Človek in tehnika

(Nadaljevanje.)

Človek uporablja železo že 3500 let. Sprva je z njim izdeloval orožje in orodje, dokler ni pred poldrugim stoletjem postalo meso in kost železnega sužnja. V letu pred današnjo gospodarsko krizo so izbljuvali vsi plavži na svetu 119 milijonov ton železa v vrednosti 100 milijard dinarjev.

Da je bilo železa še pred 350 leti zelo malo, nam spričuje knjiga italijanskega gradbenika Dominica Fontane, v kateri je opisan važen dogodek v zgodovini tehnike: prenos 25,5 m visokega in 487 ton težkega obiliska iz Neronovega cirkusa, kamor ga je l. 39. pr. Kr. prepeljal cesar Caligula, na trg pred Petrovo cerkev. Na papežev poziv se je bilo tedaj v Rimu zbralo 500 stavbenikov in obrtnikov z edino nalogo, da določijo način premestitve kamenitega stebra. Po dolgih razpravah je prodrli osnutek Fontane. Ko so bili podrli nekaj hiš okoli monolita ter ogradili velik

prostor, je 800 ljudi in 140 konjev na 40 gepeljnih izvršilo dvig. Ker je bilo tedaj v večnem mestu premalo železa za vezavo lesenih podpor in za potrebno orodje, je moral Fontana s papeževim opolnomočjem pobirati železo po vsej cerkveni državi.

V Angliji, kjer je toliko nahajališč železne rude, je bilo železo za časa vlade Julija Caesarja tako redko, da se po ceni ni razlikovalo od zlata. Osemnajst stoletij pozneje so v isti deželi mesto dragega oglja uvedli v plavže ceneni koks. Na mah je ob razcvetu tekstilni industriji zrasla proizvodnja premoga in železa.

»Raziskujmo,« je vzkliknil grški modrijan Sokrat vselej, ko so učenci že domnevali, da je vse rešeno. O stroju smo bili razpravljali in osvetlili stike stroja s človekom in njegovimi namerami za nadvlado narave. Raziščimo sedaj še vprašanja, ki nas bodo od dobljenih spoznanj vodila do čim širšega pogleda na svet tehnike.

Predvsem, ali je tehnika res vir današnjega socialnega zla, kakor menijo nekateri. Premotrimo nekoliko to vprašanje!

Možje, ki so tehniko ustvarjali, so bili prežeti prepričanja, da služijo ubogemu človeku. Zato niso zrasle njihove iznajdbe v stremljenju po bogastvu, temveč so jim jih rodile ideje, naperjene na napredek, ki naj bi koristil in pomagal. Tem idejam so žrtvovali vse svoje sile, vse premoženje. Dokazov za to ni treba. Ime prvega parnega stroja: »Priatelj rudarjev« in usoda večine izumiteljev osemnajstega in devetnajstega stoletja so zgovorne priče. Toda kot bi se narava igrala s človeškimi stvaritvami, so njene dobrote marsikje postale prokletstvo za človeka.

Ko je stroj prevzel delo, je bil delavec ob njem še vedno gospodar. Polagoma pa je postal stroj vedno bolj poduševljen, delo ob njem mehanično. Delo brez mika, delo, ki ne požlahti človeka, ker mu je edini smoter zaslužek, je podredilo idejo tehnike po nadvladi duha nad materijo in prirodnimi zakoni vsemogočnemu mamonu — denarju. Vnanjemu pohlepu po denarju je nujno sledilo notranje obubožanje. Zato se ne smemo čuditi znamenitemu holandskemu kulturnemu zgodovinarju, če je v svojih vtisih ob obisku najbolj industrializirane države na svetu zapisal: »Poglejmo od dela k oddihu. Narave in umetnosti niso še nikdar uživali tako zavedno, zdravja nikoli tako oboževali in gojili ko v sodobni Ameriki. Toda kakšna ubornost oblik, v katerih vse to uživajo! Igra in avto, film in površno čitanje, kopanje in taborenje in celo obisk koncertov, kakšna revščina kulturnih oblik!« Tudi pri nas postaja že redkec uravnovešen človek, ki se, prišedši od stroja, posveti ves plemenitemu uživanju lepote in resnice.

Če priznamo naravoznanstvu vrednost kot znanosti, moramo isto vrednost priznati tudi tehniki, ki ji je osrednji smoter le gospodarjenje nad naravo in nadvlada gmote, ne pa zaslužčenje množice s preiščanjem izkoriščanjem. Kajti navzlic omenjenim slabim vplivom je prinesel stroj človeku blagostanje, brez katerega bi danes ne mogli več živeti. V sivi

davnini se je človek s poljedelskimi proizvodi skoro povsem zadovoljil; rastline in meso so ga redile, drugačnih potreb pa ni poznal. Toda z rastočo civilizacijo so rasle potrebe po obleki in stanovanju, raslo s poljedelstvom zvezano obrtništvo. Vrednost industrijskih izdelkov v letu pred svetovno krizo je kar za 13 odstotkov nadkrilila vrednost poljskih pridelkov. Znašala je 3.375 milijard dinarjev!

Toda, ali je z delom pridobljeno bogastvo zemlje dejansko obogatilo vse ali le one, ki posedujejo kapital in stroje? Če se ozremo na avtomobil in letalo, ki kot večja tehnična izdelka dajeta naši dobi pečat, bi jima n. pr. morali splošen, neposreden in koristen vpliv odrekati. Pogled od posameznosti k celoti pa je s tem dognanjem v nasprotju. Danes živi od industrije, ki je dete tehnike, več kot tretjina ljudi na svetu. Napredek vseh teh milijonov zavisi od rasti tehnike. Brez izrab poljedelske kemije, brez poljedelskega stroja, da, brez ladij in železnic pa tudi brez avtomobilov in aeroplanov bi bile zapisane poginu velike pokrajine in močne države, ki se pečajo pretežno z industrijo. Zato bi pomenilo nazadovanje tehnike in sprememba današnjega, na tehniko usmerjenega gospodarstva, pričetek propada vse naše kulture. Ker pa je človek zelo sprejemljiv za tehnični napredek — vsaj takrat, ko vidi v njem olajšanje ali sploh korist in mu je ob njem še vedno odprta pot do dela — in ker naravoslovje in njegova spremljevalka tehnika ne moreta shirati vse dotlej, dokler jima narava sama ali človeška slepota ne delata sile, o propadu tehnike doslej še ne more biti govora.

Ko se vtihotaplja tehnični napredek v obliki vodovodnih cevi, električnih žic in tisočerih za življenje »nujno« potrebni strojnih izdelkov v naše domove, ga sprejemamo z veseljem. Le ozrimo se po naših stanovanjih, in videli bomo, da so napolnjena s predmeti in pripravami, ki jih je izoblikoval stroj, da so slike in okraski v njih delo stroja. Ne le obleka in obutev, tudi čipke in cenen okras so produkt stroja. Ali nam ni vse to prineslo boljšega in vsebinsko bogatejšega življenja? Hvaljivec starih časov, lepega in »udobnega« življenja, bo sicer še nadalje trdil, da včasih vsega tega ni bilo in vendar je življenje teklo mirno in udobno svojo naravno pot. Človek takih nazorov nas bo opozarjal na nesmiselnost raznih novotarij, mode i. t. d., ki nam jih dan na dan vsiljuje reklama. Toda: če nam reklama ponuja ničvredne predmete, obleko, zdravila ali sezonske stvari brez cene, knjige brez soli, skratka izdelke z videzom dragocenosti in z nizko ceno, potem temu še ni kriv stroj in tehnika, marveč človek, ki je znanstveno proučil psihologijo mase in si skuša iz tega znanja kovati bogastvo. Na drugi plati pa je moda, ki hrani milijone ljudi, postala že tako močen sestavni del gospodarsko-tehničnega ustroja sedanjosti, da bi z njenim propadom vred propadla množica vrednot na popriščih, ki so pri površnem motrenju precej oddaljeni od domislec mode in reklame. Še nekaj: Produkti tehnike niso tako povsem mrtvi, kot si jih na prvi pogled predstavljamo. Poglejmo le kolesarja, kako neguje svoje kolo, stavca, s

kolikim potrpljenjem in skrbnostjo čuva nad zaupanim stavnim strojem, na strojevodjo, kako ljubi svoj stroj in živi z njim! Ali ne bomo našli tudi v tem pogledu še vedno dobre besede za tehniko in njene proizvode? Če je filozof Kayserling izrekel, da je ideal sodobnega človeka »šofer«, ni mislil na človeka, ki krmari stroj tako kot koplje rudar, ampak na človeka, ki najde ob stroju nova doživetja, si ustvarja ob njem novo usodo, ki vlada nad strojem in gmoto. Kdor kupuje lepe knjige samo zato, da jih združene v knjižni omari bahato razkazuje, temu knjige ne bodo koristile, ker bo ostal ob njih prazen in brez doživetij. To velja tudi v primeru, ko kupuje knjige zato, da podpira kulturo. Kajti knjiga ni opeka in ni spisana za to, da se bo prašila na knjižni polici. Zategadelj velja: Ne predmet, ampak življenje, ki ga predmet posreduje, ne hiša, ampak bivanje v hiši mora biti vodilo vrednotenja, ki more, zlasti tedaj, ko spremlja posest globlje razumevanje, spremeniti obsodbo v pohvalo. Če nam je stvar domača, nam je zaželjena kot lepa knjiga in nam je marsikdaj tudi potrebna. Kadar bomo motrili in doživljali tehniko v tem pravcu, nas bo tudi ona notranje obogatila.

(Konec prihodnjič.)

LEPOSLOVJE

Josip Vandot:

Stari pristan

(Nadaljevanje.)

7.

Notar Potokar je delal skrito in z največjo preudarnostjo, da nihče ni opazil, kako trhel je »Stari pristan« v resnici. Prav na tistem je bila prodana hišica onkraj ceste; kupil jo je upokojeni uradnik, ki je stanoval v nji, a nihče še opazil ni, zakaj in kdaj jo je kupil. Jože Dobišek, novi trški mesar, je odgnal iz hleva štiri krave, a tako neopazno, da nihče še besedice ni črhnul o tem, niti ne hlapec Tona, ki mu je zdaj v hlevu ostala le še ena krava in trije konji. A nekega jutra sta izginila tudi dva konja. Pri Toni se je oglasil človek z Drenovega vrha. Šarcu je privezal odejo na hrbet, utaknil mu v gobec vajeti, privezal lisca z motvozom k šarcu in ga zajahal ter odpeketal naravnost proti Drenovemu vrhu. Glavni upniki so prihajali k Potokarici in ji izročali s podpisom potrjene pobotnice. Potokarica jih je spravljala v zaklenjeno omaro in jih hranila kakor zaklad. Ko pa so pobotnice prenehale prihajati, je prosila Dolžana, naj pregleda v omari nakopičene papirje in dožene njihovo vrednost. Dolžan je računal in računal. Izračunana vsota je bila visoka in je le malo zaostajala za vsoto dolžnih terjatev.

Zadnji list je vzel s seboj in hitel v sobo k Potokarici. »Dekleee, zopet se lahko smeješ kot na sliki v moji sobi,« ji je rekel v svojem veselju.

»Potokarjem dom je rešen. Le nekaj tisočakov se ga še tišči, a te bo lahko odlepil sam gospod notar. Le pogledjte te številke! Ali si niso skoro podobne?«

Razložil ji je razne postavke in Potokarici se je obraz vedno bolj jasnil. Smeh ji je po dolgem času spet zaigral krog usten, ko je strmela na številke, ki jih ni prav nič razumela. Le to je vedela, da je rešena, da ji ni treba več gledati v prepad, ki je zeval tako strašno pred njo. Položila je roko Dolžanu na ramo in ga pogledala s solzami v očeh.

»Ni je reči na svetu, ki bi me tako razveselila, kakor me je tale list,« je rekla. »Peter, kako naj se zahvalim za vse to? Da vas nimam rada, bi vas imela zdajle rada. Bolj rada vas pa ne morem imeti, kakor vas že imam.«

»Čemu govorite tako, gospa Franja?« se je smejal Dolžan in ji popravlil koder las, ki ji je silil globoko na čelo. »»Stari pristan« mi je prirasel k srcu in ga imam rad. Zato se pa že moram malo pobrigati zanj. Le smeji se, lepo dekletce, le smeji, se, ker ti tako lepo pristojala!«

Potokarica je gledala za njim, dokler ni izginil za durmi. Potem pa se je vrgla a stol in zajokala od veselja. Zdaj je rešena, zdaj je stopila zopet na pot, ki vodi po soncu in proti soncu. Domnevala je, da je sreča že davno za njo, a zdaj jo je hipoma zagledala pred sabo. Z roko ji miga in se ji smeje, kakor se je ona smejala v tistih časih, ko se je s soncem lovila po jablaniških hribih. In veter jo preganja sem in tja in ji žvižga in poje: »Smeji se, dekletce, smeji se!«

Potokarica je odšla v kuhinjo, kjer je našla svoje štiri stalne kuhinjske goste pri najboljši volji. Stotnik je bil naravnost sijajen v svojih domislicah, sekundiral mu je Joža Dobišek, a Dolžan in Goričar sta jima pomagala s smehom. Potokarici je dobro dela ta razigranost, ker se je tako lepo prilegala njenemu lastnemu razpoloženju. Da bi pa ta dobra volja ne prenehala prehitro, je postavila na mizo polno steklenico. To pa je stotnika tako navdušilo, da je pričel peti slavospev v treh jezikih, ki bo, sodeč po uvodu, trajal najmanj tri ure.

Dolžan se je naglo poslovil, ker se mu je mudilo v službo. V čakalnici se je nabralo nekaj potnikov, ki so se spustili v glasen in živahen pogovor. Dolžan je odprl linico pri osebni blagajni in pričel prodajati vozne listke. Za njim so pričeli ropotati brzojavni aparati, telefon je zatulil in na bločnem aparatu so zazveneli rezko zvonci, naznanjajoč, da so uvozni signal in kretnice odprte za prihajajoči vlak. Dolžan si je potihoma zažvižgal veselo pesem, vzel svetilko in odšel na peron, da počaka vlak. Noč je bila jesenska in hladna, v debelih kosmih se je preganjala megla po dolini, a se ni mogla obdržati, ker jo je podil veter, prihajajoč od nekod s severa.

Vlak je odšel. Dolžan je zaprl vrata prometne pisarne in se vsedel za mizo, da bi izdelal razne raporte. A delo mu ni šlo nič kaj posebno od rok. Misli so mu blodile iz pisarne in se ustavljale ob gozdu pod šmarskimi

hribi. Predvčerajšnjim je bil tam. Jesensko sonce je grelo prijetno, ves gozd se je kopal v rumenih in rdečkastih barvah in komaj čuten veter je toplo dihal nad pokrajino.

S Tildo sta stala tam na porobju in se držala za roko. V tem jesenskem soncu je bila Tilda tako lepa, da bi jo šel iskat na konec sveta, ako bi že ne bila tu pri njem. Vse ji je Dolžan razodel, svojo veliko ljubezen in svoje hrepenenje, ki ga ne more utešiti nič na svetu, utešiti ga moreta samo ona in njena velika, krasna duša, ki se mu je razodevala v teh blaženih dneh, odkar jo je pričel spoznavati. Gledala ga je molče in v njenih očeh se je utrinjalo nekaj svetlega, iskrenega. Smehljala se je sicer, a v tem smehljaju je bilo vendar nekaj trpkega, kar je Dolžana zbolelo v dno duše.

»Tilda, ne bodi tako nema,« jo je prosil. »Izgovori samo besedico! Glej, borim se zate, boril sem se vse dni in se bom boril, dokler te ne priborim. Tilda, saj v tvojih očeh vidim, da si mi z dušo blizu, tako blizu...«

Tedaj se je vendarle sklonila bliže k njemu in mu položila roko na rame. »Poznam te, Peter,« je rekla toplo in iz njenih besed je lilo gorko sočutje. »Vem, da bi bila skladnost med nama velika. Ne rečem, da te nimam rada, Bog mi je priča, da še nisem imela nobenega moškega tako rada kot tebe. A nekaj drugega je vmes. Peter, življenje ne sloni samo na idealih, življenje računa z vsem drugim, samo ne z ideali. Premisli malo, Peter, preden še ni prepozno. Verjemi mi, da mi bo hudo, ko bom vedela, da si se prevaral.«

»V tebi, da bi se prevaral?« ji je ugovarjal Dolžan. »Saj ni mogoče. Ti si samo cvet, ki ne pozna drugega nego le skladnost. Govoriš o nekih idealih, a rečem ti, da sem preudaril svojo ljubezen od vseh strani, tudi od najbolj vsakdanje. A rečem ti, da ne najdem nikjer ovir. Bodi moja, Tilda, in vsi premisleki se bodo razpršili sami od sebe.«

Tilda se je zaprla v bleščečo jesensko pokrajino in ni dolgo odvrnila ničesar. Naposled se je obrnila k njemu. »Pustiva to zadevo, Peter,« je rekla in mu potisnila roko pod pazduho. »Pojdiva domov! Nekaj mesecev še počakajva, morda me minejo vsi neumni predsodki. Potem pa bom tvoja, Peter!«

Dolžan jo je hotel objeti in v svojem veselju poljubiti na ustnice. A izvila se mu je in se zasmejala. »Ne delaj neumnosti, Peter,« je dejala: »Za vse to še ni čas...«

Spremil jo je do doma in je šel počasi in dobre volje proti Razborju. Prepričan je bil, da je dosegel svoj cilj. Tilda je bila njegova, pa čeprav se je na videz še upirala; njegova bo za vedno in pred njim se je razgrinjalo prav tisto življenje, ki je o njem sanjal v svojih najlepših mladostnih sanjah. Cilj je bil tik pred njim, oklenil se ga bo, držal se ga bo in življenje bo cvetelo okrog njega in v njem kakor pomlad, ki se je zažrla v nebo in se razlila med cvetje, da ne bo ugasnila nikoli...

Med otožno, enolično prepevanje reléjev je zazvenel pojoči glas signalnega zvonca. Dolžan se je zdramil in naglo vstal. »Kakor da sem pobič

osemnajstih let,« se je posmejal samemu sebi. »Še nesreča se mi lahko zgodi, kakor se je ubogemu Samčku zaradi treh poljubov...«

Ko se je zjutraj pričel slačiti, da leže k počitku, je potrkal nekdo na vrata. Bil je šmarski sel, ki je odnašal in prinašal iz Razborja pošto. Pri- nesel mu je pismo in odšel po stopnicah navzdol.

Dolžan se je začudil, ko je ogledoval pismo. Takoj je spoznal Tildino pisavo in polastil se ga je silen nemir. Hlastno je prerezal ovitek in pričel čitati. Toda hipoma se je sesedel na stol in se prijel za glavo. Drobne črke so mu plesale pred očmi in verjeti ni mogel tega, kar so mu pripovedovale. V treh samih trenutkih je bilo razbito vse tisto življenje, o katerem je sanjal zadnje dni s tako vročimi, lepimi mislimi in s trdnim prepričanjem, da to niso samo prazne sanje, temveč istinita resnica, ožarjena od sonca in bleščečega dne. Cilj, ki je bil tik pred njim, se je hipoma odmaknil in se izgubil v temi, da ga ne vidi nikoli več v življenju.

Pismo je bilo kratko in suhoparno: »Peter, ne bodi hud, če sem s temi vrsticami morebiti za nekaj trenutkov zmedla tvoje življenje. Zadnje dni sem premišljevala tvojo ljubezen in tako proučila čute, ki jih gojim do tebe. In zaključek je povsem negativen. Midva bi nikoli ne mogla živeti mirnega, skupnega življenja. Preveč zahtevam od življenja, morda prav radi tega, ker imam v sebi preveč umetniškega nagona. Za učiteljski poklic nimam veselja in že od nekdanj iščem prilike, da se ga otresem. S tvojimi dohodki bi midva le težko izhajala; da bi pa jaz kot tvoja žena še nadalje opravljala učiteljsko službo, se mi zdi brezmiselno in zoprno. Obenem ti moram sporočiti, da me je danes zasnubil oskrbnik drenovskega gradu. Pristavec mi je simpatičen in sem brez oklevanja sprejela njegovo ponudbo. Prosim te, da me smatraš od danes naprej za njegovo zaročenko in pozabiš vse, kar je bilo med nama. Čas je dober zdravnik in ozdravi tudi tebe, če se te je zaradi mene prišla kaka rana...«

Besen gnjev se je polotil Dolžana. Zmečkal je dišeče pismo in ga zagnal v kot. Naglo je začel hoditi po sobi gori in doli. Pesti so se mu krčile same od sebe in rajraje bi se bil grohotal na ves glas. Soba mu je postala preozka. Zato se je naglo napravil in zbežal iz hiše, da ga nihče ni videl. Zavil je po samotni poti proti gozdovom, a sam ni vedel prav; kam naj gre in kod hodi. Pregarjala ga je samo ena misel, ki pa je bila tako trda in sirova, da poleg nje ni imela nobena druga misel prostora: Ogoljufala te je v najsvetejših čustvih ona, o kateri si mislil, da je najpopolnejše bitje na svetu in da je njena velika duša že blizu Boga. Ogoljufala zaradi nizkotnega pohlepa po bogastvu in udobnem življenju. In to naj je umetnica, ki ji je njeno srce izbral za svoje bivališče sam Bog?... Haha...

Dolžan se je smejal in begal po jesenskih gozdovih. Proklel bi jo, a se mu ni zdelo vredno, ker je bilo brezmiselno. A vendar mu je gnev pričel počasi plahneti, kri se mu je pomirjala vedno bolj, da je že mogel razmišljati, kaj naj ukrene. Tildino obnašanje ga je užalilo globoko v duši in zavedal se je, da tega razžaljenja ne more kar tako pustiti mimo sebe.

Maščevanje se mu je zdelo nevredno njegove časti, a vendar bi se rad dotaknil Tilde prav tam, ker bi jo najbolj bolelo.

Vsedel se je na prevrnjeno deblo in si pokrili obraz z dlanmi. Na vrhove dreves je posedla jata kavk, ki so pričele presunljivo krakati. Dolžan je skočil na noge in kavke so ga zapazile. Silovito so prhutnile in se vreseče pognale preko gozda. Veter je pričel pihati močnejše in rjavo listje se je šelesteč usipalo na zemljo.

V Dolžanu pa je vstalo nenadoma spoznanje, ki je bilo bridkejšje in rezkejšje nego spoznanje, da ga je Tilda ogoljufala morda za vse življenje. Čemu sodi druge iz tako sebičnih razlogov, a samega sebe se ne upa lotiti niti z najrahljšim očitkom. Tudi njega se je oklenilo dekle in morda je bila njena ljubezen še lepša in silnejša nego njegova do Tilde. Toda Rezika je morala pasti, ker se je njemu zahotelo nekaj višjega in popolnejšega, kakor je bila Rezika v svoji nesreči in omadeževanosti. Še besede ji ni rekel, da bi jo potolažil, obrnil se je od nje, kakor da je okužena, a ji je bila v srcu nemara samo velika vera in morda misli, ki so bile svetlejše od sonca. Udaril je naravo naravnost v obraz, a narava se je okrenila in mu zdaj povrnila milo za drago.

To nenadno spoznanje pa ga je zadelo tem hujše, ker ni bil nanj prav nič pripravljen, in ga je razburilo, da ni mogel več ostati na samotni jasi, temveč je bežal naprej v gozdove...

Čudno se je zdelo Potokarici, zakaj ni Dolžana h kosilu. Tudi popoldne ga ni bilo od nikoder. Že se ji je usiljevala misel, da je najbrž bolan in leži v svoji sobi. Naglo je odšla preko ceste in še na misel ji ni prišlo, da ni več Dolžanova gospodinja. Stekla je po stopnicah in potrkala na njegova vrata. A ker si ji ni nihče oglasil, je pritisnila za kljuko. Vrata niso bila zaklenjena in Potokarica je stopila v sobo. Nikogar ni bilo tam, postelja je bila nedotaknjena in vse je bilo v najlepšem redu, kakor da je bila soba pravkar pospravljena.

Pogled ji je obvisel na sliki. Zadovoljen nasmeh ji je šinil preko lic in stopila je bliže. V živih barvah se je vil venec okrog dekletca, ki se je danes nasmihaval s prav posebno radostjo. »Dolžan je držal besedo,« si je govorila in je bila v licu vsa rdeča. »Hvala Bogu, da mi je v srcu tako blizu...«

A že se je polastil nemir, ker ni vedela, kam je danes izginil. Ozirala se je okrog in nenadoma zagledala na mizi pisemski ovitek. Vzela ga je v roke in ga ogledovala. Na ovitku je bila ženska pisava, a je videla takoj, da je prazen. Zmajala je z glavo, a pri tem ji je padel pogled na zmečkani papir, ki je ležal v kotu. Naglo se je dvignila in ga pobrala. Na mizi ga je zgladila in ga potem hlastno prebrala. Oči so se ji zameglile in za trenutek je naslonila glavo na mizo. A že je izbruhnil iz nje siloma zadrževan jok.

»Grdo si napravila z njim, ki je najboljši človek na svetu,« je govorila pretrgano. »O, da sem vedela in da sem le slutila. Za prevzeto Tildo je

hodil in jaz sem mislila vse drugače. Že tistile venček mi je povedal tako lepe stvari in v venčku sem videla samo ljubezen... Pa ga je Tilda zavrgla — gorje, jaz pa moram jokati zaradi njegove bolečine... Dolžan, Peter — zakaj si mi storil to? Zakaj si me ovenčal in nisi videl ljubezni v dekletcu?»

A hipoma se je zavedla, da ne dela prav, če sedi v sobi mladega samca. Kaj poreče žena upokojenega uradnika, ako jo zasači tu? Potokarica se je stresnila, zmečkala pismo in ga vrgla nazaj v kot. Z rokavom si je obrisala mokri obraz in odšla iz sobe.

(Dalje prih.)

ZADRUŽNI VESTNIK

Izdaja manufakture na račun skonta

Upravni odbor je sklenil, da bo zadruga svojim članom tudi v letošnjem letu izdajala manufakturo na račun skonta, nabranega v letu 1936. Člani v zimski dobi nujne potrebujejo manufakturo in si je brez kreditiranja na drug način le težko nabavijo.

Vsak član si more torej na račun skonta (štednje) že sedaj nabaviti v vseh naših prodajalnah manufakturo (čevlje), ako je v redu izvrševal svoje obveznosti do zadruge, to je, da v zadrugi ni prezadolžen in nima nikakih zaostankov na obrok; ki bi torej prejel v mesecu marcu 1937 v gotovini izplačani tekoči skonto (štednjo).

Člani, ki si žele na ta način nabaviti manufakturo, naj se zgledajo v kreditni pisarni Nabavljalne zadruge v Ljubljani, Masarykova cesta 17/I, soba št. 11, odn. v Mariboru, koroški kolodvor, Frankopanska 34, kjer bodo prejeli posebne nakaznice za nakup. S temi nakaznicami lahko nakupijo v prodajalnah manufakturo za znesek, na katerega se nakaznica glasi.

Nabavo manufakture s temi nakaznicami je smatrati kot gotovinski nakup in so člani deležni tudi popustov, ki so določeni za gotovinske nakupe v manufakturnih prodajalnah.

Člani poslužujte se te ugodnosti!

MEDNARODNI DAN ŠTEDNJE.

31. oktobra vsakega leta praznujemo mednarodni dan štednje. — Nočemo ponavljati že tolikokrat poudarjanega poziva: Hranimo za slabe čase, za še slabše čase namreč, ki nam jih lahko prinese bodočnost! Kdor ne more hraniti — in priznati moramo, da je takih zelo mnogo med nami — naj

se vsaj nečesa zaveda: da pomeni štediti že samo vestno in zvesto izpolnjevanje naših dolžnosti do zadruge.

Smisel za štednjo je pri nas vse premalo razvita. Med 25timi evropskimi državami je v tem pogledu Jugoslavija šele na 22. mestu. Prednjači Norveška, sledi Belgija, Švicarska, Angleska i. t. d.

MLADINSKI DOM.

Zgradba mladinskega doma v Gozdu Martuljku napreduje postopoma ter se že zida zadnja etaža, t. j. II. nadstropje. Čez par dni se bo postavljala strešni stol in bo stavba do konca oktobra že pod streho. Že sedaj napravljena dom lep vtis na vso okolico. Dom bo lepo urejen, spalnice za mladino so prostorne in zračne, posebno prijetna pa bo mladinska obednica, ki bo zelo prostorna ter bo služila mladini tudi za interne prireditve.

MOŽATA BESEDA.

Vemo, da je bilo veliko nezaupljivosti med članstvom napram počitniškim kolonijam za otroke, ki jih je in ki jih hoče v bodoče organizirati Nabavljalna zadruga na svoji posesti v Gozdu Martuljku, da vlada še danes pri posameznikih enako nezaupanje o nepristranost uprave zadruge. Z dneva v dan postaja, hvala Bogu, jasneje, da je bilo naziranje marsikoga pogrešno in prav hudi nasprotniki mladinskega doma postajajo že zagovorniki in vneti pristaši akcije, ki si jo je zadruga zamislila in stavila kot cilj nikakor ne z namenom, koristiti le izvestni skupini članov ali celo posameznikom, temveč da pomaga vsem in prav vsakemu pomoči potrebnemu železničarju.

Ne priobčujemo sicer radi podobnih pisem, ali v tem primeru smatramo v interesu stvari za svojo dolžnost, da natisnemo še dopis, ki ga nam je poslal odkritosrčen, možat in značajan član iz Maribora, ki je imel svojega sina v letošnji deški koloniji. Član piše:

Upravnemu odboru Nabavljalne zadruge uslužbencev drž. železnice!

Podpisani, kakor tudi mnogi moji tovariši smo s kritiko in takorekoč z nevoljo zasledovali govorice in poročila o nameravani gradbi mladinskega doma v Martuljku v prepričanju, da ne bodo ugodnosti istega nikdar na razpolago širšim slojem članstva Nabavljalne zadruge.

Ko je pa izšel letos prvi poziv za predlaganje prošenj za letovanje otrok, sem to storil tudi jaz za svojega sina.

Izraziti moram javno svoje zadovoljstvo, da mi je bila prošnja ugodena in da je bil otrok izredno zadovoljen in vesel na letovanju, bil deležen dobre oskrbe in skrbnega ter veččega nadzorstva. Vse to sem imel priliko opazovati tudi z lastnimi očmi. Zato gre vse priznanje upravnemu odboru in združnim uslužbencem. Ob odhodu je bilo slovo od mladinskega doma in medsebojno slovo naravnost v srce segajoče, znak, da je vladala povsod domačnost in ljubezen. Otrok se je vrnil duševno in telesno okrepljen domov.

Svoje prvotno stališče sem primorano popolnoma ovreči in moram upravnemu odboru na srečni zamisli in izvedbi izreči le zahvalo. To sem svojim tovarišem že iznesel in s tem želim, da pride do znanja tudi vsemu ostalemu članstvu. O tem hočem tudi v bodoče obrazložiti in prepričati vsakega člana, s katerim bom prišel v stik.

Z združnim pozdravom

Puckmeister Alojz.

Zadrugarji in železničarji! Možate so besede in priznanje tovariša iz Maribora! Vsi vi, ki še vedno z nezaupanjem motrite delo upravnega odbora, opustite pogrešno in nasprotujoče stališče; bodite uverjeni, da vodijo upravo zadruge le idealni nagibi. Ne podirajte, temveč gradite in sodelujte v korist nas vseh.

Vse člane naprošamo, da pomagajo upravnemu odboru z besedami in dejanji. Veliko bo še stroškov za opremo doma, veliko izdatkov za ureditev prostorov in sveta. Podpirajte šefe edinic, delegate in zaupnike, katerim smo poslali nabiralne pole, zbirajte prispevke in pridno sodelujte pri naši akciji. Vsak prispevek, tudi najmanjši je dobrodošel. Od zrna do zrna pogača, od kamna do kamna palača! Na polje bo stala, ožarjena od zlatega alp-

skega sonca in blesteča v vsej veličini ponosna stavba mladinskega doma, delo nas vseh, uspeh sloge in samopomoči zavednih zadrugarjev in železničarjev. In veselo bo vzklikala in rajala okrog njega naša deca, hvaležna roditeljem, ki so pomagali graditi ta lepi dom.

ZADRUŽNA ŠOLA

Z zadnjo številko »Zadrugarja« smo otvorili v »Zadružnem vestniku« dopisno zadružno šolo. Ponovno opozarjamo na njo članstvo z vabilom, da ji posvetijo vso pozornost, temeljito razmotrijo stavljene teme in nam pošiljajo svoje članke po navodilih, ki smo jih objavili. Čim več bo piscev, tem zanimivejša bo šola, tem večji uspeh. Doslej smo prejeli na razpis le dva odgovora. Nekaj članov nas je vprašalo, ali morejo pisati o obeh temah, če predložimo v obravnavo dve snovi. Ne; vsak si izbere lahko snov, ki mu bolj ugaja, o kateri misli, da jo bolje obvlada. Seveda je vsakemu na prosto dano, da napiše razpravo k vsakemu vprašanju.

Za decembersko številko »Zadrugarja« razpisujemo razpravo: »Zakaj se združujemo v zadrugah?«

Široko je polje za obravnavo tega predmeta. Razmišljajte in napišite stvarno razpravo! Pričakujemo mnogo dobrih člankov.

PODRUŽNICA JESENICE.

Na novi zgradbi se sedaj dozidava I. nadstropje nad trgovino ter se bo v najkrajšem času postavljala strešni stol. Trgovina in kleti bodo dovolj prostorne, da bodo ustrezale lahko dvojnemu številu našega sedanjega članstva. Delo se bo po možnosti pospešilo, da bo čimprej trgovina oddana svojemu namenu in s tem izpolnjena dolgoletna želja našega članstva iz Gorenjskega kota.

RAZVOZ POŠILJK NA PROGO PO NOVM PRAVILNIKU.

Z objavo v »Službenih novinah« državnih saobračajnih ustanov št. 20 od 15. septembra 1936. je na podlagi

člena 43. novega pravilnika o povlasticah za osobe državnih železniških ustanov (pravilnik 143) stopila v veljavo za uslužbence, člane nabavljalnih zadrug, ugodnost brezplačnega prevoza enkrat vsak mesec, in sicer življenjskih potrebščin do teže največ 180 kg, za prazno posodje pa do teže največ 35 kg od odnosno do sedeža zadruge oz. njenih podružnic.

Ob izdaji te ugodnosti nam je v prijetno dolžnost na tem mestu izreči prav iskreno zahvalo in globoko vdanost našemu ministru saobračaja, g. dr. M. Spahi za veliko podporo in naklonjenost, ki jo je blagovolil izkazati železničarjem in njihovim nabavljalnim zadrugam s tem, da je zopet uveljavil ugodnosti, ki so bile pred leti ukinjene.

Direkcija je izdala objavo, v kateri točno pojasnjuje in predpisuje kako, kdaj in s kakimi spremnimi listinami se bodo in morejo prevažati pošiljke nabavljalne zadruge na progo in s proge v zadrugo.

Da bo možno čimprej sestaviti predpisane praprtnice in spiske praprtnic, prosimo vljudno in nujno vse šefe edinic, da nemudoma dostavijo zadrugi trebovanja, ki smo jih razposlali, da jih člani podpišejo. Člane pa pozivamo, da se točno drže terminov in pravočasno dostavljajo prazno embalažo poverjenikom na stanicah, ki skrbijo za odpravo zadrugi.

Ker je odobren brezplačen prevoz, zadruga v bodoče ne bo nosila nikakih stroškov za prevoze po železnici. Na to dejstvo opozarjamo vse one člane, ki iz kateregakoli vzroka niso podpisali trebovanj in niso prosili s tem, da izdajo praprtnic. Vsem takim članom bomo predajali v prevoz njihove pošiljke s predpisanimi civ. tovrnimi listi in bodo morali plačati tovrnino kot vsaka privatna stranka. Isto velja za prevoz embalaže. Kdor bo v bodoče prosil za izdajo praprtnice (zamudniki in premeščeni), naj pošlje svoje trebovanje potom službene edince za drugi; zadruga bo potem

izposlovala pri direkciji uputnico in spopolnitev spiska obr. P-59.

Po novem pravilniku se smejo prevažati pošiljke zadruga le s tovornimi in mešanimi vlaki in se bodo pošiljke odpravljale le na postaje, tovarišča in izogibavališča in z njih embalaža v združne prodajalne. Naprošamo zato člane, ki stanujejo na progi, to je izven območja stanic, tovarišč ali izogibališč, da nam takoj pismeno naznani, na katero izmed postaj (tovarišč, izogibališč), med katerima stanujejo, naj jim odpremljamo robo. Iz edinice, ki jo navedejo, morajo seveda tudi vračati zadrugi embalažo. Za razvoj na postajališča bo skušala zadruga naknadno doseči povoljno rešitev.

SKOKI CEN ŽIVLJENJSKIM POTREBŠČINAM.

Vsled nestalnih gospodarskih razmer v vseh državah in na svetovnem trgu se posebno zadnje čase opaža stalno dviganje cen življenjskim potrebščinam. Glavne življenjske potrebščine, ki jih človek potrebuje neobhodno, t. j. moka, mast i. t. d. so tako hitro poskočile v svojih cenah, kot že dolgo ne. Da je v takih časih, ko nihče ne ve, kakšna bo cena jutri, nabava otežkočena in večkrat riskantna, ni treba posebej poudarjati.

GLASBENA ŠOLA »DRAVE« V MARIBORU.

Letos stopi ta šola v peto leto svojega obstoja. Dosedanji uspehi so po-

kazali potrebo te naše železničarske ustanove. Število učencev raste stalno, učni uspehi se dvigajo, kar dokazujejo šolske prireditve na koncu šolskega leta. Posebno pozornost vzbuja šolski orkester, ki šteje okoli 30 članov, kakor tudi mladinski zbor, ki se že loti večjih in težjih skladb. Letos se je uvedel že pouk v pihalih, na kar posebno opozarjamo starše, ki imajo v mislih, kdaj svojega dečka poslati v vojaško godbeno šolo v Vršac. Pa tudi sicer nudijo pihala priliko primerne postranskega zaslužka pri kaki godbi.

Prav posebno opozarjamo starše na pevsko pripravljano šolo, v katero pohajajo učenci, ki se pozneje hočejo učiti kakega instrumenta. Šolnina je majhna in znaša 10 Din mesečno pri enournem pouku vsak teden (petek od 4. — 5. ure).

V zvezi z Glasbeno šolo je Ljudska glasbena šola. V njej se poučuje kitara, mandolina in citre. To so instrumenti, ki so posebno sposobni za domačo glasbo. K tem instrumentom se tudi lahko poje. Ali si moremo po naporeni službi misliti lepšega razvedrila kot glasbo in petje okrog domačega ognjišča, na izletih in v prosti naravi! Posebno danes, ko nas tarejo vsestranske skrbi, je potrebno, da si preskrbimo pravega veselja v odmorih. Zaradi tega ne zamudite prilike in vpišite svoje otroke v pevsko in glasbeno šolo.

Uverjeni bodite, da Vam bodo za to trajno hvaležni.

Vsebina: V znamenju združništva! (str. 290). Zadruga in gospodarska misel (str. 292). — Gospodarstvo: Izkoriščanje malih zemljišč (str. 295). — Kuncereja: Negovanje volne (str. 298). — Kuhinja: Kako pripravim dober čaj (str. 300). Prehrana šolcobveznih otrok (str. 301). — Žena in dom: Zimske odeje (str. 303). Še nekaj (str. 305). Kako pospravljamo stanovanja? (str. 306). — Vrt in cvetlice: Vrt pozimi (str. 308). — Naravoznanstvo in tehnika: Človek in tehnika (str. 309). — Leposlovje: Stari pristan (str. 312). — Zdržni vestnik: Izdaja manufakture na račun skonta, Mednarodni dan štednje (str. 317). Mladinski dom. Možata beseda (str. 318). Zadruga šola, Podružnica Jesenice, Razvoj pošiljk na progah po novem pravilniku (str. 319), Skoki cen življenjskim potrebščinam, Glasbena šola »Drave« v Mariboru (str. 320).

»Zadrugar« izhaja mesečno 20tega in stane celoletno 24 Din, posamezna številka 3 Din. Naroča in reklamira se pri upravnem odboru N. Z. U. D. Z., Ljubljana, Masarykova cesta, kamor se pošiljajo tudi dopisi. — Odgovorni urednik: Dr. Benko Leopold, Kolodvorska ulica št. 39. — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani.

Mleko

Članstvo iz Ljubljane opozarjamo na to, da naroča mleko v lastni združni mlekarni. Mleko je pristno, iz planinske moravške okolice.

Mleko se dostavlja v zgodnjih jutranjih urah članom na dom po ceni Din 2. — za liter.

Zadrugarji naj bi se zavedali, da le zadružne mlekarne tišče cene mleku navzdol in da bi cene mleku takoj poskočile, če naša mlekarna preneha s prodajo mleka.

Naročila in reklamacije

Člane s proge naprošamo, da pošiljajo naročilne liste s knjižico kar v zaboju ali pa tako, da jih prejmemo istočasno z embalažo. Primeri se večkrat, da prejmemo naročila tedaj, ko je bila roba za dotično progo že odpremljena. V takih primerih bomo primorani zaračunati članom polno tovarnino. — Specielno prosimo ljubljanske in mariborske člane, da prilagajo k večjim naročilom mlevskih izdelkov sigurno platnene vrečice. Večjih količin robe ne moremo dajati v papirnate vrečice, ker se pri prenašanju rade trgajo ter nastanejo zaradi tega nepotrebne reklamacije. Če platnenih vrečic nimate, jih takoj nabavite v zadrugi.

Dalje prosimo člane, da priložijo vsaki eventuelni reklamaciji, ki jo je točno pojasniti, tudi originalni račun, ker s tem pospešite rešitev.

Kredit

Člane, ki si nameravajo nakupiti večjo množino manufakture na kredit ali ki so napram zadrugi v plačilnih težkočah, prosimo, da se zglase pred nakupom v kreditni pisarni (Masarykova cesta, soba 11, I. nadstr.) v svrhu dogovora o višini kredita in o načinu odplačevanja.

To je nujno potrebno, da pospešimo poslovanje v manufakturni prodajalni in da preprečimo predolgo in zamudno čakanje članov na postrežbo.

Predhodni dogovor je priporočljiv posebno radi odplačevanja, da se razdele odplačila na enake in znosljive obroke.

Uvažujte to, ker je v Vašo korist in korist zadruge.

Prazne steklenice

od mineralne vode (à 1.40 l) sprejemamo po ceni Din 3.— za komad, le če je bila voda kupljena pri nas. Steklenice morajo biti popolnoma čiste in opremljene z originalno etiketo.

Prodajalne:	Ljubljana:	Glav. kol., Masarykova cesta 17, telefon št. 2248
		Gor. kol., Bleiweisova cesta 35, telefon št. 2641
	Maribor:	Koroški kol., Frankopanska cesta 34, telefon št. 2061
		Glavni. kol., Aleksandrova cesta 42, telefon št. 2825

Prodajamo samo članom.

CENIK št. 10

Obračunske cene veljavne od 20. oktobra 1936 naprej.

Zadruga si pridržuje pravico, objavljene cene med mesecem znižati, event. zvišati.

Na reklamacije se oziramo le
tako ob prejemu blaga!

Mlevski izdelki

Moka Ogr	kg	3'—
" Og	"	3'—
" št. 2	"	2'80
" št. 5	"	2'60
" enotna	"	2'75
" ajdova	"	4'25
" koruzna	"	1'80
" krmilna	"	1'70
" ržena	"	2'50
Otrobi, koruzni	"	1'10
" pšenični debeli	"	1'50
" " drobni	"	1'30
Zdrob, činkvantin	"	2'75
" koruzni	"	2'25
" pšenični	"	3'75

Testenine

Domače

Fidelini	kg	6'25
Krpice	"	6'25
Makaroni	"	6'25
Polži	"	6'25
Rezanci	"	6'25
Špageti	"	6'25
Zvezdice	"	6'25

Jajčne

Makaroni	kg	8'75
Polži	"	8'75

Jajčne v kartonih

Makaroni	kg	9'75
Špageti	"	9'75
Jajnine vseh vrst	"	16'50
A. C. " "	"	18'—

Riž

Carolina	kg	11'—
Ia	"	8'—
IIa	"	7'—
IIIa	"	6'—

Deželni pridelki

Čebula, domača	kg	1'50
Čebula, pražena »Cepo«	doza	6'—
Česenj	kg	6'50
Fižol, cipro	"	3'50
" prepeličar	"	3'—
Grah, zelen	"	12'—
Ješprenj	"	3'50
Ješprenjček	"	7'—
Kaša	"	4'—
Koruzna, debela	"	1'50
" drobna	"	1'75
Krompir	"	0'80
Leča, domača	"	5'—
Leča, Ia	"	10'—
Piča za kure	"	2'—
Ptičja hrana	"	8'—
Zelje kislo v sodčkih	"	2'25
" " bruto za neto	"	2'—

Sadje južno, sušeno in sveže

Rozine, Ia	kg	13'—
Rozine, IIa	"	10'—
Slive, suhe, bosanske	"	7'—
Dateljni	kart.	11'—
Fige, dalmatinske	kg	4'75
" v vencih	"	7'—
Hruške suhe	"	6'—
Jabolka sortirana	"	3'50
" gambovci	"	4'25
Lešniki, tolčeni	kg	42'—

Limone	kom.	1'—
Mak, plavi	kg	14'—
Mandeljni, Ia	kg	52'—
Orehi, celi	"	7'50
Orehova jedrca	"	24'—
Pomaranče	kom.	—'—
Rožicel, celi	kg	5'50
Rožičeva moka	"	5'50

Sladkor

Kocke	kg	15'25
Sipa, drobna	"	13'75
" debela	"	13'85
V prahu	"	15'25
Bonboni	"	25'—
" Fourres, Ia	"	40'—
" " IIa	"	30'—
Bonboniere po velikosti	kom.	—'—
Kandis	kg	23'—
Margo slad	"	44'—
Šumeča limonada	kom.	1'—

Sol

Fina	kg	4'—
Morska	"	2'75
Namizna	"	3'—

Kava

Perl	kg	58'—
Portoriko	"	76'—

Surova, Ia	kg	62'—
" IIa	"	51'—
Viktorija	"	46'—
Žgana	"	71'50
" Rio	"	62'50
" Special	"	84'50
Hag, mali	zav.	14'—
" veliki	"	27'—

Zitna kava

Ječmenova, slajena za-		
družna	10'—	
Ječmenova, zadružna	7'—	
Ržena, slajena, zadružna	12'—	
Dr. Pirčeva	12'—	
Kneipp	12'—	
Proja	kg	8'—
Žika	"	13'—

Ostale kavine primesi

Cikorija Favorit	kg	16'—
" Franck	"	17'—
" kolinska	"	16'50
Enrilo	"	20'—
Figova kava	kg	21'—
Redilna kava	"	19'—

Mast

Mast Ia	kg	18'—
" v dozah	doza	95'—
Ceres, bel in rumen	kg	22'—
Čajno maslo Ia	"	32'—
" " IIa	"	28'—
Kuhano maslo	"	25'—

Mesni izdelki

Carsko meso	kg	*
Hrenovke	kom.	2'—
Jezik, goveji	kg	24'—
" svinjski	"	*
Kare brez kože	"	*
" s kožo	"	*
Krače	"	*
Kranjske klobase	"	3'50
" " suhe	"	—'—
Meso, prekajeno, vratina	"	*
Ocvirki	"	*

Plečeta, cela	kg	—'—
Prsni vršci	"	*
Reberca, brez kože	"	*
Safalade	kom.	2'—
Salama, jetrna	kg	25'—
" krakavska	"	22'—
" letna	"	19'—
" milanska	"	50'—
" mortadela	"	—'—
" navadna	"	10'—
" ogrska	"	50'—
" posebna	"	20'—
" tirolska	"	21'—
Slanina, hamburška	"	*
" krušna	"	*
" papricirana	"	*
" prekajena, deb.	"	*
" soljena	"	*
" tirolska	"	—'—
Svinjske glave, brez kosti	"	*
Svinjski parklji	"	—'—
Šunka, domača	"	*
" " kuhana	"	*
" praška	"	*
" zvita	"	*
Želodec, nadevan, kuhan	"	—'—
Tlačenka	"	17'—

* Po dnevnih cenah, ki so izložene v prodajalnah.

Ribe — pastete

Polenovka, suha	kg	—'—
Rusi	kom.	—'—
Sardele, očiščene, v olju	"	—'50
Sard. obr. s kaper., mala doza	"	4'—
" " " " velika	"	8'—
Sardine	"	30'—
"	"	8'50
"	"	6'50
"	"	5'50
"	"	3'50
"	kom.	1'50
Slaniki	"	—'—
Tunina	doza	16'—
Pašteta, jetrna	"	5'—
" sardelna	"	6'—
Guljaž, goveji	"	7'—
Vampi	"	7'—

Delikatese

Citronat	kg	100'—
Naš čaj	zav.	6'—
Čaj v dozah	doza	28'—
" " zavitkih	zav.	4'—
" " "	"	7'50

Čaj v zavitkih	zav.	9'—
" " "	"	17'—
" brazilski »Matec«	"	3'50
" odprti	kg	120'—
Čokolada à 1/4 kg	tabl.	10'—
" " 1/10	"	4'50
" " 1/20	"	2'50
" z lešniki	kom.	1'—
" " " 1/18	tabl.	6'50
" " " 3/8	"	12'—
" mlečna 1/16	"	5'—
" " 1/7	"	10'—
Drobtine	kg	6'—
Gorčica	"	17'—
"	koz.	6'50
Guljaž ekstrakt	zav.	4'—
Jajca, štajerska, dnevna		
cena		
Na progo ali z loko pošiljkami jih ne moremo pošiljati.		
Juhan, mali	stekl.	6'—
" veliki	"	12'—
" na drobno	dkg	1'—
" kocke	kom.	—'75
Kaaba, redilna kava čok.		
okusa	vel. zav.	14'—
Kaaba, redilna kava čok.		
okusa	mal. "	7'—
Kakao, Ia	kg	50'—
" IIa	"	40'—
Kapri	"	45'—
Keks v zavitkih	zav.	6'—
" " " à 1 kg	"	17'—
" na drobno	kg	17'—
" v pločev. dozah	doza	24'—
Kruh črn in bel	štruca	2'—
Kumarce, kozarec	od 12' - do 32'	
Kvargelni	kom.	—'50
Kvas	kg	38'—
Maggi, mali	stekl.	12'—
" srednji	"	18'75
" veliki	"	31'50
" na drobno	dkg	1'60
" kocke	kom.	1'25
Marmelada, jabolčna	kg	17'—
" " doza		
à 1 kg	"	20'—
Marmelada, marelična	"	29'—
" " doza		
à 1 kg	"	30'—
Med, cvetlični	"	19'—
" ajdov	"	16'—
" cvetlični, mali kozar. kom.		10'—
" " vel. "	"	18'—
" " mali lonček	"	1'50
" " sred. "	"	4'—
" " vel. "	"	7'—
Desert šnite	"	1'—

Napolitanke, dolge	kom.	1'—
" " " " " " " "	zav.	15'—
Oblati	"	15'—
Otroški piškoti	"	15'—
ovomaltine, mala	doza	10'50
" srednja	"	24'—
" velika	"	43'—
Paradižniki, 1/6 kg	"	4'—
" 1/2 " " " " " "	"	9'—
Sir, Chalet, Ia	kom.	3'—
" " Ila	"	1'50
" " Ila	škatl.	7'—
" emendolski, Ia	kg	25'—
" Parmezan	"	80'—
" stiški	"	22'—
" trapistovski	"	20'—
" liptavski	"	25'—
Soda, jedilna	"	20'—

Pudingi in pecilni praški

Božanska jed	zav.	5'—
Ctronin prašek za puding "	"	2'50
Čokoladne jedi	"	4'20
Čokoladna krema	"	3'50
Čokoladni prašek za pu- ding	"	2'80
Makronin prašek za pu- ding	"	4'20
Malinov prašek za puding "	"	2'50
Mandeljev prašek za pu- ding	"	2'50
Pecilni prašek	"	1'—
Pripomoček za vkuhava- nje	"	2'—
Rdeči zdrob	"	3'50
Rumenilo	"	1'—
Vanilijeva krema	"	3'—
Vanilijin prašek za puding "	"	2'50
Vanilin sladkor	"	1'—
Zmes za šartelj	"	12'—

Dišave

Cimet, cel in zmlet	zav.	3'—
Ingver	"	3'—
Janež	"	2'50
Kamilce	kg	30'—
Klinčki (žbice), celi in zmleti	zav.	2'50
Korjander	"	2'50
Kumna	"	2'50
Lavorjevo listje	"	1'—
" zrnje	"	1'—
Majaron	kg	64'—
Muškatov cvet	zav.	3'—
Muškatovi orehi	kom.	—50
Paprika, huda	zav.	3'—
" sladka	"	3'—
Piment, cel in mlet	"	2'50
Poper, " " " " " " " "	zav.	3'—

Vanilija v šibkah	kom.	1'75
Zafran	zav.	—75

Tekočine

Kis za vlaganje	l	3'25
" nav., dvojno močni	l	3'25
" vinski	"	5'—
Olje, bučno	"	13'—
" italijansko	"	18'—
" namizno	"	12'50
" olivno	"	16'—
Francosko žganje, mala stekl.	10'—	
" " srednja "	"	24'—
" " velika "	"	48'—
Brandy, à 0'17 l	"	—
" " 0'35 l	"	32'—
" " 0'70 l	"	52'—
Liker, Balkan, grenki	l	42'—
" " sladki	"	42'—
" Pelinkovec	"	32'—
" razni	"	38'—
Rum Ia, à 1/2 l	stekl.	34'—
" Ia, " 1 " " " " " "	"	58'—
" Ila, " 1/2 " " " " " "	"	20'—
Esenca za liker	"	5'—
Rumova esenca	"	8'—
Žganje, borovničar, à 1/2 l	"	25'—
" brinjevec, " 1/2 " " " "	"	19'—
" slivovka, " 1/2 " " " "	"	19'—
" tropinovec, " 1/2 " " " "	"	19'—
Žganje kumovica iz dvor- skih vinogradov	l	25'—
Vino, belo, štajersko	l	12'—
" cviček	"	10'—
" belo, dalmatinsko	"	8'—
" črno, " " " " " "	"	8'—
" Opolo	"	8'—
" Prošek	"	20'—
" Vermut	"	26'—
Malinovec, à 1/2 l	stekl.	13'50
" odprti	kg	16'—
Malinov sok	kg	6'—
Radenska voda 14/10 l	stekl.	7'—
" " 1/2 l " " " " " "	"	3'50
Rogaška voda 14/10 l	"	7'—
" " Donati 1 l " " " " "	"	6'50
Grenka voda Fr. Jožefova "	"	11'—
" " Palma " " " " " "	"	10'—

Potrebščine za perilo

Mila		
Benzit	zav.	5'—
Hubertus, sivo	kg	9'50
" navadno	"	10'50
" terpentin	"	12'50
Merima	"	12'—
Sunlight	zav.	4'—
Schicht, navadno	kg	11'50
" terpentin	"	13'—
Zlatorog, navadno	"	10'50
" terpentin	"	12'50
Pralni praški		
»Ena«, milne luske	kg	30'—
»Henko« soda	zav.	3'—
Lux	"	4'50

Perlon	zav.	4'50
Persil	"	6'—
Radion	"	5'25
Snežinka	"	4'50
»Tric« soda	"	3'—
Ženska hvala	"	2'50
Radost peris	"	2'50
Tekail	"	2'50

Druge potrebščine

Soda za pranje	kg	2'—
Lux	"	3'50
Boraks	zav.	2'50
" carski	škatl.	5'75
Škrob rilav	"	5'—
" " " " " " " "	zav.	1'50
Plavilo »Henkah«	"	2'50
Plavilni papir	"	1'50
Pralni stroji, leseni, mali kom.	13'—	
" " " " " " " "	vel.	14'—
Pralni stroji, pločev. mali "	"	15'—
" " " " " " " "	vel.	17'—
Vrvi za perilo	15 m	Cene po kvaliteti
" " " " " " " "	20 "	
" " " " " " " "	25 "	
" " " " " " " "	30 "	
" " " " " " " "	35 "	
" " " " " " " "	40 "	
Obešalniki za sušenje pe- rila	"	20'—
Ščipalka za perilo	kom.	—25

Toaletni predmeti

Milo, Favorit	kom.	8'—
" Glicerol	"	5, 9
" kopalno	mali	—
" kopalno	vel.	12'—
" Ideal	"	17'—
" Karbol	"	4'—
" mandoljnovi	"	6'—
" Marija	"	10'—
" Olivla	mali	4'—
" " " " " " " "	vel.	7'—
" domače	"	4'—
" Ostris	"	6'—
" otroška	"	8'—
" za roke	"	4'50
" Spelek	"	10'—
" za britje Ia	"	8'—
" " " " " " " "	Ila	3'—
Cimeau, nobna krema tuba	7'—	
Chlorodont, " " " " " "	"	6'50
Doromat, " " " " " "	"	8'50
Kalodont, " " " " " "	"	7'—
Odol	mala stekl.	22'—
" " " " " " " "	sred.	35'—
" " " " " " " "	vel.	65'—
Olje, orehovo, pristno	"	10'—
Olje za solnčenje in ma- sažo	"	8'—
Ustna voda Cimeau	"	18'—
Kolonska voda mala "	"	13'—
" " " " " " " "	velika	24'—
Esenca za kolonsko vodo "	"	16'—
Krema za kožo Cimeau	doza	10'—
Krema za kožo Elida nočna tuba	13'—	
Krema za kožo Elida dnevna "	"	12'—

